

ШЫН

Совет Эвилелиниң Коммунистиг партиязының Тыва область болгаш Кызыл хоорай комитеттериниң, ажылчы чоннар депутаттарының область Советиниң органы

1925 чылда үндүлүштүнгөн

1954

АПРЕЛЬ

15

ЧЕТВЕРГ

№ 77 (3014)

ӨРТӨӨ 20 КОП.

Чарыштын инициаторларында (1 арын).

Украинаның Россия-биле катап каттышканының 300 чылынга алдар болдурган СССР-ниң эртемнер Академиязының нийти хуралы (1 арын).

С. Тамба—Эренгей удуртулганың түннелдери (1 арын).

ПАРТИЯҢИ АМЫДЫРАЛ: Н. Кызыл-оол.— Партия чырыдышканының ажылында четпестерни узуткаар (2 арын).

Д. Сюрюнов.— Суму Советиниң сессиязына илерезини (2 арын).

КОНСУЛЬТАЦИЯ: В. Закадой.— МТС-терниң трактор бригадаларының ажылчыларының куш-ажылының телевири (2—3 арынар).

М. Момбей-оол.— Отчеттук хуралдан илерезин четпестерни чайладыр (3 арын).

И. Хохлов.— Көдээ садыг ажылдакчыларының эң чутула сорулгалары (3 арын).

Д. Бочаров.— Делегейде болуп турар чоруктарның допчулалы (4 арын).

СЭКП-ниң төлээлериниң Берлинден СССР-же ээп келгени (4 арын).

Польша биле Индияның аразында бараан солчурун калбартканы (4 арын).

«Бразилияның национал косталгазы дээш» конференция (4 арын).

БЕДИК ШЫНАРЛЫГ ПРОДУКЦИЯ ДЭЭШ

Совет кижилерниң чаагай чоруун чайгыдыш чокка бедилери, оларның өзүп турар материалдыг болгаш культурулгун хереглелдерин долузу-биле хандырыы болза, партияның болгаш чазактың бүгү ажыл-чорудулгазының дээди хоойлузу болуп турар.

ССРЭ-ниң Дээди Советиниң бешки сессиязы болгаш СЭКП ТК-ның сентябрь Пленуму чутула сорулгалы — чоокку ийи — үш чылдарда азыч-чем болгаш үлетпүр барааннары-биле чонун хандырыың удуу-биле бедилер сорулганы салган. Партияның болгаш чазактың оң соонда үнген доктаалдары болгаш СЭКП ТК-ның февраль-март Пленумунун шийтирлерин од сорулгаже утканган.

Чонун материалдыг болгаш культурулгун негелделерин хандыра херекке чурт үлетпүр биче эвес рольдуг болуп турары билдирген. Бистиң областың чурт үлетпүр аным-бүрү барааннарга ажылчы чоннарын, ылаңгыя сууржулгаже шилчип турар колхозчуларның хереглелдерин улуг хемчээл-биле хандыра хүлээлгелиг. Чурт үлетпүрүндө тудуг материалдарын, бажың иштиги дерилгелерин, транспорт херекселдерин болгаш өскелерин-даа четчир санымы-биле бүдүрүп үндүрери негетинип турар.

Тываның чурт үлетпүрү чонун өзүп турар хереглелдерин элээн хемчээл-биле хандырып болур кылдыр калбарып хөгжээни моон адаанда саннар херечилеп турар. Чурт үлетпүрүң нийти продукция бүдүрүп үндүрери 1945 чылдагызындан 1953 чылда 3 каталган ажыг өскөн. Оң иштинде кидис идиктер кылары — 3 чыгы катеп, дааранылга кылыгы — 5 катеп, колдир кылыгы — 5,5 катеп өскөн. Чурт үлетпүрүң кол бүдүрүлгө чепсектери сөөлгү беш чылдарның дүргүзүндө 2,4 катеп өскөн. Чонга хэй саныг болгаш эки шынарлыг барааннарын кылып бээринге таарымчалыг байдалдар тургустунуштурар. Бүдүрүлгелерниң механикациязы калбарып, кадрларның мергежиди бедил, четчир саныг чиг-эт бар болуп турар.

Ынчалза-даа областың чурт үлетпүрүң бүдүрүлгелери чонга эки шынарлыг барааннар бүдүрүп берип болуп бугу аргалары долузу-биле ажылдап шыдавын турар. Чурт үлетпүрүң кылып үндүрүп турар кылыгыларын хэй нуруузу күрүнени доктааткан чуруму болгаш техниктиг негелделерин харымчалыгын турар. Чижээ, бажың иштиги херекселдерин өл мях-биле кылып, багай бүдүрүп турар. Ындыг херекселдерин эдилеге кирген соонда үр болбайн ажылдап албайн үнүп турар. Ынчалза-даа херекселдерин чон күзүлдү-биле садып албайн турары таарымчалыг эвес.

Кызылда дааранылга комбинатының кылып турар продукциязының шынары дыка багай. Ол комбинат бир ай дүргүзүндө бешин 8 муң ажыг рубль үнелгү барааннарын урей кылган. Кызылдың алгы заводу база продукцияның шынарын бедилер дээш өздүк демисешпейн турар. Алгылар болбазырадып кылырда урей кылып болгаш багай шынарлыг кылып турар.

Чонун негелдесин хандырып шыдаар, бедик шынарлыг барааннарын бүдүрүп болур техника болгаш ажылчы күжү алгы заводунда бар. Ынчалза-даа, ол аргалары

завод чөвү-биле ажыглавын, күрүнени элээн хэй чиг-эдин урей кылгылап турар— деп, алгы заводунун ажылчыны эш Хурекпен шын бижип турар.

Тураның үлетпүр комбинаты брактан каапкан 30 муң тууйбуу таралып үндүргөн. Кызылдың тууйбуу заводу база багай шынарлыг 50 муң тууйбууну кылып үндүргөн. «Кызылдың сапог мастерская» кылган сапогтарын каш хонукта кедип чорда-ла ырайтыр ырыаны бээр» деп хереглелдериниң чутула сорулгалары таварылга эвес.

Мындыг чоруктар болза, бүдүрүлгө черлериниң болгаш райүлетпүр комбинаттарының удурткучларының харымсалга чогуунуң база чурт үлетпүрүң область организацияларының удурткучларының хыналда болгаш негелде чогууну түннели болур.

Областың чурт болгаш одалга үлетпүрүң килдизи, садыг килдизи болгаш садыглар турар организациялар багай шынарлыг продукция үндүрүп чорук-биле эптежил, херек кырында урей кылдырган барааннарын садыглап турар.

Күрүнениң болгаш улустун эрге-ажыктары продукцияны урей кылып, куду шынарлыг бараан үндүрүп чорук-биле шийтирлелг демисешти чорударын негеп турар. Урей кылган ийикке чавыс шынарлыг бараан дээрге, чилдирген чиг-эт, хэй эрттирген шаг-үе дир деп чүвени билзе чогуур. Урей кылып чорук болза, бүдүрүлгениң технологиязын чөрчүп турарының болгаш күш-ажылың сагылга-чурумун суларатканының түннели болур.

Продукцияның шынарын бедилерде, бүдүрүлгелерге организация-техниктиг удуртулганың экижидип, технологияны чурумун чайгылыш чокка сагырын чедип алыр херек. Куду шынарлыг бараан кылып үндүрүп чорук дээрге, совет хереглелерини үнелээни болгаш күрүнени удуу практика деп чүвени бүдүрүлгө черлериниң удурткучларының билдир адыр үзэй келген.

Улустун хереглел барааннарынның шынарын удуу-биле бедилерин, ол барааннарын каас, чараш болгаш эки кылырын чедип алырын Коммунистиг партия болгаш Совет чак негеп турар. Эки шынарлыг продукция дээш демисел бүгү-ле бүдүрүлгө коллективтериниң кичээнге-ийин төвүңе турар ужурулг.

Продукцияның шынарын бедилеринче бүгү ажылчыларны болгаш инженер-техниктиг ажылдакчыларны мобилизастаары, социалистиг чарышты калбартыры партия болгаш профэвилел организацияларының хүлээлгези болур. Эки түннелдиг социалистиг чарыш, мурнакчы дуржулганы негетидири — продукцияның санын көвүдүдери-биле кады шынарын бедилериниң чутула чүүлү болур.

Бүдүрүлгө бүрүзүңе, цех бүрүзүңе техниктиг контролдуң ажылчы экижидерин, урей кылып чоруктарын үнер дөстөрүн илередиң тываары, урей кылыкчылар-биле шынгы демисешпирин— күрүнениң, улустун эрге-ажыктары негеп турар. Совет кижилериниң улам өзүп турар материал-культурулгун хереглелдерин хандырыыны улуг херезинге салышкын кириери — чурт үлетпүрүң ажылдакчыларының хүндүлүг хүлээлгези болур.

Чарыштын инициаторларында

Куш-ажылының бүдүрүкчүлүүнүң улам ылайыг өздүлдө дээш социалистиг чарышты эгелээн Москва хоорайның болгаш Москва областың 20 мурнакчы бүдүрүлгелериниң коллективтериниң патриоттук эгелээшкени чурттуң иштинде изиг үнелелди тыпкан.

Алган хүлээлгелерин москвалыкларның канчаар күөседип турары моон адаанда парлатынды.

СТАЛИН АТТЫГ АВТОЗАВОДТА

Сталин аттыг автозаводтун ажылдакчылары бо чылын күш-ажылың бүдүрүкчүлүүн эрткен чылдыңга дөмөйлээрге 7 хуу бедилерин, шугулта болгаш өске-даа белеткел пехтеринге урей кылышыкыны 30 хуу кудуладары шийтирлээнер. Заводта элээн хэй организация-техниктиг хемчелерин боттандырып турар. Болбаазыраңгай агрегат станоктарын тургузуп турар. Ол база шестериялар кылырын чорудулгазын кызыраарың болгаш 75 дөрбелчин метр бүдүрүлгө шөлүң хостаарының аргазын берип турар. Оон-биле күш-ажылың бүдүрүкчүлүү 15—18 хуу өзүп турар. Станоктарны өске-даа участоктарда база солуп, чаартып турар.

Апрель 1-ден июль 1-ге чедир заводка күш-ажылың бүдүрүкчүлүүн бедилериниң болгаш кылыгыларын шынарын экижидериниң хэй-ийинти көрдүдө эртер. Ам безин чүс-чүс саналдар кирген.

МАССАЛЫГ КЫЛЫГЛАРЫН СОКСААЛ ЧОК ШУУЖУШКУНУ

С. М. Киров аттыг «Динамо» заводунда белеткел пехтериниң күчүзүн бедилерини, кылыгыларын чыгыса-ай хевиржидериниң болгаш электр аппараттары массалыг-биле соксаал чокка элпеп үндүрери негетидериниң талазы-биле улуг ажылды чорудуп турар.

Ангылаар кезектерин болгаш пластмассаны үндүрүп турар цехте ол-ла заводка белеткел ийи бедик бүдүрүкчүлүг пресстерин тургускан. Ол болза, продукция үндүрүлгөзүн 10—12 хуу көвүдүдериң аргазын бээр. Ам-даа үш пресстериң элпээринге белеткел чоруп турар. Оларын ажылдап кирерге цехтин күчүзү 20 — 25 хуу бедилер.

Көдүрүлгө болгаш транспорт машина тудуунуң эртем-шинчел институту-биле кады заводтун инженерлери кан тудуунуң бүдүрүлгелеринге доктаадылг магниттериниң чыгыс-ай хевирлерин болбаазырадып кылырын доозуп турар.

(СЭТА).

Украинаның Россия-биле катап каттышканының 300 чылынга алдар болдурган СССР-ниң эртемнер Академиязының нийти хуралы

ССРЭ-ниң эртемнер Академиязының апрель 12-де Москвага болуп эрткен нийти хуралы болза, бистиң Төрээн чуртувустун төөгүзүлде кайгамчыктыг болушкун — Украинаның Россия-биле катап каттышканының 300 чылынга алдар болдунган. Хуралдың болуп эрткени Москвадагы М. В. Ломоносов аттыг Күрүңе университетиниң байырланчы кылдыр каастап каан хуралдар залыга эртемниң-мун ажыг ажылдакчылары чыгылганнар. Оларның аразында — Украин ССР-ниң эртемнер Академиязының Киевтен келген төлээлери, аны-думма республикаларның бүгү эртемнер академияларының төлээлекчилери.

ССРЭ-ниң эртемнер Академиязының президенти академик А. Н. Несмеянов эге сөс кылган. Украин болгаш орус улустарын аразында хэй чылдардагы культурулгун харымчаларың дугайын ол чутаалаан. Орус болгаш украин эртемдериниң аразында үргүлчү болгаш сырый харымчаларың дугайын ада-чурттуң эртемниң төөгүзү херечилеп турар.

Украин ССР-ниң эртемнер Академиязының президенти академик А. В. Палладин индир кырынга үнүп

кедирге, чыгылганнар изин-биле уткааннар. Совет эртемниң алдарлыг штабы — СССРЭ-ниң эртемнер Академиязына болгаш оок нуруу-биле бүгү орус эртемденнерге ол изиг байырың чедирген. Украин улустун улуг орус улус-биле бузулбас эвилелини болгаш найыралының дугайын ол бодунуң чутаазына чутаалаан.

Украинаның эртем ажылдакчыларының боттарының эштери — СССРЭ-ниң эртемнер Академиязының коллективинге изиг болгаш аны-думманың байырын чедиргенни Украин ССР-ниң эртемнер Академиязының мурундан ол номчаан. Украин төлээлери болза, Украинаның эртемнер Академиязының парлап үндүргени 2500 номнарын СССРЭ-ниң эртемнер Академиязына белек кылдыр эккелген академик Палладин ол ышкаш лындаган.

Нийти хуралга «Украинаның Россия-биле катап каттышканының төөгүлүг ужуру-дузазы» деп илеткеди академик И. М. Панкратова кылган.

«Украин болгаш орус улустарың экономикактиг кады ажылдакчылары» деп илеткеди А. М. Румянцева кылган.

(СЭТА).

Москва областың мурнакчы колхозтары

Апрель 10-да Москва областың яныз-бүрү районнарында найыс-лайыч көдээ ажыл-агыйың мурнакчылары келгеннер. Оларның аразында алдар-сураглыг ногаажылар болгаш малчынар, тараз болгаш өске-даа культуруларның бедик дүжүтериниң мастерлери колхозтарның даргалары болгаш тускай эртемниң-лер бар.

Москва областың эң эки колхозтарың Хүндүлел самбыразына кириерине алдар болдурган митинг Самотечная шөлүңе болган.

Ажылчы чоннар депутаттарының Москва область Советиниң куускомунун даргазы эш Волков митингени аяккаш.

Мурнакчыларның аразында — Ленинский районун Ленин аттыг колхозу бар. Ол колхоз гектардан ортумаа-биле 221 центнер ногааларын, 16 центнер тарааларын, оң иштинде кызылтасты 23 центнерин алган. Төрүү хаваы бүрүзүндө 20 хаваы оолдарын алган. Көдээ ажыл-агый эртелениң орулгазы 3700 муң рубль четкен.

(СЭТА).

Шык базырышкыны

КАРА-ТАЛ (Телефон-биле). Чаа-Хял районун Кара-Талда «Тилелге» колхозтуң хову бригадаларының турлаанда 2 чуртталга бажынырыя белеткээ. «Төрээн чуртка чаагай дүжүт дээш демиселче!» деп дозунг болгаш плакаттар-биле хову турлаан шимээң. Трактор бригадалыга кижуп чоруур вагончугашты белеткеп алган.

Апрель 13-те 3 тракторлар-биле ховунуң шык базырышкыныңче киргеш, 120 ганы илиртеп алган. МТС-тиң од колхозта механизаторлары эштер Бурундукка, Седен олар эрткен чылын га бүрүзүндө 8—9 центнерден хэй эвес дүжүт ал турган болза, бо чылын га бүрүзүндө ортумаа-биле 18—20 центнер дүжүтү өстүрери хүлээнгенер.

БАЯН-ТАЛА (Телефон-биле).

Чөөн-Хемчик районда «Октябрь 30 чыл» колхозтуң хову бригадызы тарылганың белеткел ажылдарын дооскаш, апрель 12-де 4 трактор-биле ховунуң шык базырышкыныңче кирген. Трактористер баштайгы хүнде 52 гектар сугтат чок черни шыгың базырып илирттэн. Комсомол организациязының секретары эш Мижит-Доржунуң удуртулгазы-биле колхозчу аныктар буга ашталганы болгаш тарылга шөлүңе суг бадырының ажылын чорудуп турар.

Колхозта чаа пилорам

ШАГААН-АРЫГ (Телефон-биле). Улут-Хем районун Шагаан-Арыда «Партияның XIX съездин» колхозтуң тудуг бригадалы 35 аты күштүг чаа пилораманы апрель 14-те ажылдап кирген. Пилораманың техниктиг тургузушкунга чалаачы Монгуш Комбу база тудуг бригадалының бозаачызы Тулуш Салчак олар кызыкмак ажылдааннар.

Эрткен воскресенде

Кызылдың Күрүнениң башкы институтунун башкылары болгаш студентилери институтуң кедир удегери өөредилге бажыны — чаа тудар 4 кат бажының тудуг белеткелинге воскресник кылган. Воскресникке 200 ажыг кижип киришкен.

Воскресниктиң киржикилери башкы Скриповтун удуртулгазы-биле 190 километр дашты тудуг шөлүңе дүжүргөн. Студентилер Комбуй-оол, Б. Ондар, Конга, Чюдюк, Сюрюнов, Луканов, Бадра олар онза эки ажылдааннар.

ЭРЕНГЕЙ УДУРТУЛГАНЫҢ ТҮННЕЛДЕРИ

СЭКП Тыва обкомунуң бригадалык Каа-Хем районун колхозтарының болгаш машина-трактор станциязының чаксы тарылга белеткелин хынаан. СЭКП район комитети (бир дугаар секретары эш Москаленко) көдээ ажыл-агыйың ам-даа эренгей удуртуп турарын ол хыналаның түннели көргүскөн. СЭКП ТК-ның сентябрь Пленуму эртенден бээр база бистиң партиявистың Төл Комитетиниң «Чуртка тараа бүдүрүш» улам ынай көвүдүдери дугайында база кур болгаш куруккан черлерин шингээдиң алыр дугайында» февраль-март Пленумунуң доктаалы үнгенден бээр элээн үе эртсе-даа, көдээ ажыл-агыйың боттук удуртурунуң херезинге партия райкому шынгы эргилдени кылып ап шыдаваан.

Эренгей удуртулганың түннелдерин мындаг фактылар тодаргай херечилеп турар. Тараа бүдүрүлгезинге бүрүн холбаалыг сес колхозтарның алдызы чаксы шөл ажылдарыга белең эвезин көргүскөн. Ворошилов аттыг (даргазы эш Киселев) болгаш «Тилелге» (даргазы эш Болдырев) колхозтар чаксы шөл ажылдарыңе кириптеринге колдуунда белең болганнар. Ол колхозтарда көдээ ажыл-агыйың чепсек-херекселдери белеткелтиңен, үрзүннер урдунган, бригадалар четчелетинген, ажыл-хуваалдазы кылданган, ажылчы планнар тургустунган, тырттар күштер хову бригадаларына бижылгатынган. Ол колхозтарда агит-массалыг ажыл база-ла багай эвес чоруп турар. Ол чүгө ийи колхозтарда мындыг.

Өске колхозтар мырнай өске көргүзүлгелерин. Тараа бүдүрүлгезинге шуут хамаарыгалыг арткаан алды колхозтар мынчага чедир чаксы та-

рылгага бүрүн белеткелдиг эвес болуп турарына канчап эптежил болуп боор.

Ылаңгыя «Большевик» колхозта (даргазы эш Паздерин) байдал денди багай. Көдээ ажыл-агыйың чепсек-херекселдериниң септелгези хыналда хуинге чедир-ле чорбайн турган. Үрзүннер чедиптес. «Кызыл туң» колхоз оон бичи-даа дээрлесе. Чаксы тарылгага белеткелдерин доозар талазы-биле шийтирлелг хемчеглер алдырмаан. Партия райкомунуң көдээ ажыл-агыйың шуут харымдал турар секретары эш Середкин болгаш райкууском даргазы эш Клеонов олар ол колхозка каш узда чорза-даа, ында четпестерни узуткаар талазы-биле боттук хемчелерин албааннар. Район төвүнде «Октябрь 14 чыл» колхоз (даргазы эш Елисеев) тарылгага база-ла белең эвес болган.

Районунуң кайы-даа колхозтарында корнеплодтар үрзини барык-ла чок болгаш парник ажыл-агыйы багай организациястынган.

Чаксы тарылгага МТС-тиң белеткел кандыгы? База-ла өөрүнчүг чүе чок. Чүгө дээрге, сес трактор бригадаларының чүгө чайгызында байдал чүгээр. «Октябрь 14 чыл» колхозта № 5 трактор бригадалы (бригадир эш Лифанов) тракторлары болгаш трактор андазынары чаксы тарылгага белеткеп алган. Өске бригадаларда байдал оон сир өске.

«Кызыл туң» колхозта № 6 трактор бригадалы (бригадир эш Чупрасов) алды тракторлары. Оларның чүгө ийзи ажылга кирерине белең. Беш трактор андазынарының бирээзи, 7 чажар машиналарның чүгө үжү тарылгага белең. Бригадириниң буруузу-биле «ДТ—54» деп чаа трактор чыскаадан үнгөн. Ол бригадалы

тракторлар чогуур угламышкына ажылдагымайн турар фактылар бар. Чижээлээрге, бригадалың бир трактору РОМВД ажылдакчыларының чуртталга бажыны тударына хереглээр ийш материалдарын тайгадан сөөртүп эккээрине ажылдагымайн турган. Ону МТС директору эш Пашенко чөпшээрээ.

Өске бригадалар база-ла чаксы шөл ажылдарына белең эвес. «Тилелге» колхозта № 8 бригадалы (бригадир эш Окольников) 6 тракторлары чоруткан, оларның ийзи чыскаадан үнгөн. «Большевик» колхозта № 7 бригадалы (бригадир эш Руковишын) 4 тракторларың бирээзи шуут септелгеге кирер ужурулг болган. «Сталинчы орук» колхозта № 1 бригада (бригадир эш Чернов) хыналда мурунда дээр бригадаларың бирээзи деп санатып турган болза, ында 2 тракторлар хову ажылчыне кириптерине белең эвес болганнар.

МТС-те ийитизи-биле 16 тракторлар, элээн каш трактор сейкалары болгаш андазынар чаксы шөл ажылдарыга белең эвес болган. Бүгү-ле «НАТИ» деп тракторларың үе хемчээкчиң, херекселдериниң комплектири болгаш нарын дулгуур-лер чок болуп турары илерээн. Чижээлээрге, № 6 бригадалы чүгө 2 шийтер, 2 бензин кудар воронкалар бар. Оон ынай № 4 бригадалы 2 тракторларың ажылдадыр дулгуурлери чок болган. Тракторлар электри чырылдыгызы-биле хандырмаан, ам-даа 30 фаралар (орук чырадар кадрактар) чедиппейн турар. Трактор андазынары болгаш сейкалары чыгдырмаан болгаш ашатырмаан.

Ажылдаар черлеринге чедиргилеп каан тракторларга болгаш көдээ ажыл-агыйың чепсек-херекселдеринге камгалады тургуслааны-биле

№ 6 бригадалы магадылал кезектери чидип турар фактылар бар. Трактор отрядтары кадрлар-биле ам-даа четче хандырылмаан. Чижээлээрге, № 6, № 8 бригадаларга ам-даа 2 трактористер херек. № 4, № 6 трактор бригадалары кывар, чаар материалдары четче эккеп албааннар.

Чаксы тарылгага белеткелдерин талазы-биле улуг четпестер чүгө мынчага чедир тайлатылмаан? Чүгө дээрге, СЭКП райкому, оон бюрократу база секретарлары эштер Москаленко, Мишина болгаш Середкин, МТС-те партия организациязының секретары эш Шелков, МТС директору эш Пашенко, райкуускомунуң удурткучлары эштер Клеонов, Доржу олар көдээ ажыл-агыйың боттук удуртулга-биле хандырып турарында.

Чамдык колхозтарның удурткучлары болза, чак ам-даа элек, бистиң девискээринисте хар улуг дүшкен, ыңчангаш шаг-үе ам-даа биске четчир деп хөөнге алып турарлар.

Партия райкомунуң-даа, райкуускомунуң-даа удурткучлары болгаш район актив колхозтарга барбайн турар деп чутаалап болбас. Ынчалза-даа олар ажыл-херектин иштиңе ханылап кирбейн, четпестерин болгаш ышкындырыларны чогуур үезинде эскерип көрбейн, ам-даа эренгей ажылдап турарлар. Колхозтарда болгаш трактор бригадаларында ажыл-херекти экижидери дээрге, оларны билдири-биле удуртуп башкаларында, ажыл-херекти шын организациялаарында болур.

Боттук, диринг, шалымкын удуртулганы хандырып тургаш, илерээн четпестерни кыска хуусаада чайладыр — районун партия организациязының эң чутула сорулгазы.

С. ТАМБА.

Улуг орус аян-чорукчуга алдар кылдыр

ЛЕНИНГРАД. А. А. Жданов аттыг университетке болгаш өске-даа дээди өөредилге черлеринге, а ол ышкаш хоорайның клубтарына улуг орус географ болгаш аян-чорукчу Н. М. Пржевальскийниң дугайында лекциялар болгаш беседалар оң төртүңгөн хүнү апрель 12-ни таварыштыр болуп эрткелээ. Төл Азияның канчаар-даа аажок улуг делгемнерин эртемге бир-ле дугаар ажыткан шылгарангай шинчелекчиге алдар болдурган делгелдерни билбетекаларга организациястан. Ол делгелдер Пржевальскийниң ажылдары-биле оң амыдыралың болгаш аян-чоруктарының дугайында материалдар-биле көрүкчүлери таныштырып турар.

ССРЭ-ниң география нийтиелениң архивинде кадагалатынып чыдар оң походырга ап чораны тускай херекселдери: боо, шап, компас болгаш өске-даа хэй чүүлдер, а

ол ышкаш хүн демделелдери, аян чоруктуң чуруктары, маршрут чуруктары, фотографылар сонурганчы болуп турар. Орустун кайгамчыктыг аян-чорукчулары П. К. Козлов, П. П. Семенов-Тянь-Шанский, В. И. Роборовский болгаш өскелер-биле-даа Пржевальскийниң чагаалары ында бар.

Н. М. Пржевальскийниң чогаалдыга салгалдары СССРЭ-ниң география нийтиеленинде, Ленинградтын эртем-шинчилел институттарында болгаш дээди өөредилге черлериниң география факультеттеринде бүгү тала-биле өөренип көрүп турар. Ол чорук совет эртемденериниң, студентилерин болгаш аспирантыларның улуг орус аян-чорукунуң ажылдарына үндөйлөш, Ортаази Азияның болгаш чурттуң өске-даа районнарының улам ынайгы шинчелелдерин чорууларында дүзалап турар.

(СЭТА).

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ Партия чырыдышыкынының ажылында четпестерни узуткаар

СЭКП Чөөн-Хемчик райкомунун партия чырыдышыкының системасында бөлүмнөргө болгаш политшколаларның ажылын эртен чылга демейлээрге элэн экижиткен.

Марксисч-ленинчи теорияны шийгээди алырның херээнге коммунистерни болгаш партия, совет ажылдакчыларның сонургалы улгаткан. Партия чырыдышыкының яны-бүрү хевирлеринде 586 дыйнакчылар хаара туткан. Боткандык-биле өөренип турар 18 удурткуч кадрлар бар.

Пропагандистерниң составы экижэн. Районда 37 пропагандаистерниң 16-зы дооскан болгаш дооспаан дээди билгилги, өскөлери ортумак болгаш чеди класстан өрү билгилги болуп турар. Өөрөдиге чылынын эгезинден бээр пропагандаистерниң семинарын чорудуп келген.

Марксизм-ленинниң идеяларын пропагандалаарына, дыйнакчыларны быжык билг-биле чепселеринге боттарының ажылынын дуржулгазын улам-на байдыткыч, кичээлдерни эки бетлектиди бектик денелге эртирип турар пропагандаистер хөй. Чижээ: «Коммунизмче орук» колхозта пропагандаистер эштер Буян, Н. Доржу, Хөндөргей сумуда Т. Биче-оол, Д. Биче-оол, Ийме сумуда Дагба-Доржу, дуржулга стацияда Кызыл-оол, Смоленцов, Баян-Талада Херел-оол, район төвүнде Филенков олар хамааржыр.

Ол пропагандаистерниң бөлүмнөри болгаш политшколалары коммунист партияны 50 чыл оюнуң дугайында СЭКП ТК-нын тезистерин, ССРЭ-ниң Дээди Советиниң 5-ки сессиязынын материалдарына база сессияга эш Г. М. Маленковтун чугазын, СЭКП ТК-ның сентябрь Пленумунун докталаалың чедишкенин өөренип доосканнар.

Өөрөдиге чылын чедишкенин доозарына холбаштыр партия эге организацияларының секретарларына база пропагандаистерге «Правданың» «Партия чырыдышыкының бектик денелге» деп эгелин мурунку чүүдүн семинарга таныштырып, партия чырыдышыкынын системасына турган частырылганын элер дугайында дуржулга салушкуннары болуп эртен.

Ок-биле чөргөшүр партия чырыдышыкының ажылында четпестер хөй. СЭКП райкомун, ылангы ооң пропаганда болгаш агитация кидизи дыйнакчыларның биллини, эки-туразын барымдалаалаа, сан сүрөр чорукту ам-даа болдуруп турар. Районун хереклекчилер нитилелденде партия организациясында (секретары Новиков), Сталин аттыг, «Искра» колхозтарда партия организацияларында (сек-

ретарлары Бавуу-Доржу, Чадамба) дыйнакчыларның биллин барымдалаалаайн данзы эзугаар эртенгей сан сүрөр чорукту болдуруп.

Партия райкомунун пропаганда болгаш агитация кидизи (эргелекчизи эш Кызыл-оол) эге организацияларга практиктиг дузалакчылар көргүспес, телефон-биле медээ аларына өйлежип турар. Боттарының идея-политиктиг денелини бектидеринге сагыш салбас удуртукчулар бар. Оларга районун кинофикация кидизинин начальниги Даржаа, райкукомнун чанында колхоз тудуунуң талазы-биле кидизтиң эргелекчизи Т. Кызыл-оол, хоорайның коммунал ажыл-агый черинде Эрюкин хамааржыр турар.

Жадон аттыг, Сталин аттыг база «Искра» колхозтарда партия эге организациялары партия өөрөдигезинге эвээш кичээнге салып турар. «Искра» колхозта дыйнакчылар Борбак-Даш, Хунажык, Сталин аттыг колхозта дыйнакчы Бадый олар кичээлдерни үзүп, өөрөнгөн материалдарын багай шийгээди ап турар.

Кичээлдерни эзу барымдалап эрттирер эки бетлекенип албас, темаларын областың болгаш районун амыдыралында болушкуннар-биле холбаштырбас чоруктарын чамдык пропагандаистер болдуруп турарлар. Аңаа эштер Бавуу-Доржу, Чадамба, Адышаа олар кирер. ылангыя пропагандаистер эш Чадамба СЭКП ТК-нын бирги секретары эш Н. С. Хрущевтун «ССРЭ-ниң көдээ ажыл-агыйын улам иңай хөгжүдөр хемчеглер дугайында» илеткелин шуут-ла номчуп дооскан.

Райкомунун пропаганда болгаш агитация кидизиниң контрол чок ажылдап турарында «бот өөрөдигелиг бис» деп санатынган «Шын» солунунун корреспонденти эш Сюрюн-оол, райсаң кидизинде партия эге организациязының секретары Спирян, Чадамбаның чангыс-аай бажындар тудуунда партия эге организациязының секретары Бобров олар өөрөнгөй турарлар.

Партия чырыдышыкынын системасына түнөл кичээлдерге чедир санныг хонуктар арткан. Сорулга болза, пропагандаистерниң болгаш консультанттарының база райкомунун партия библиотеканың талазында дыйнакчыларны онза байдалдарына таарышкан лекцияларын, консультацияларын, тус-тус кижилер-биле беседаларын организаастап, оларның өөренип эртен материалдарын ханызы-биле шийгээткери болуп.

Н. КЫЛЫН-ООЛ.

Саратов область. Чоокта чаа Москвадан № 108 совхозтун кур болгаш куруккан черлеринге ажылдаары-биле баштайгы бөлүк оолдар болгаш кыстар чедип келгенер. Аныяк патриотчулар үш муң гектар чаа черлерни шийгээдип Чурукта: Москвадан келген бөлүк аныяктарның совхозтун паркы-биле таныжып Чуруу. С. Преображенскийнин. (СЭТА-нын фотохрониказы).

Суму Совединиң сессиязынга илерээни

Чөөн-Хемчик районун Ийме суму Совединиң 2-ги сессиязы чоокта чаа болуп эртен. Сессияга мында көдээ клубтун ажылынын дугайында клуб эргелекчизи эш Чаш-оолдуң илеткелни дыйнаан.

Көдээ клубтун ажылы колхозчу массанын культуругун негелдеринге дүүшүр чорутунуп келген, ылангыя колхоз төвүнге, мал фермаларына СЭКП ТК-нын сентябрь болгаш февраль-март Пленумдарының шийтирлеринге холбаштырган яны-бүрү темаларыг лекция, беседалар элэн хөй номчутунган.

Клубтун чөвүлели болгаш өске-даа актив чыл эгезинден бээр бо хүнге чедир масса ортузунга полит-массалыг ажылды улам экижидер дээш хынамчалыг чогаатынган план эзугаар ажылдап, ном, солун, сеткүү номчулгаларын, массалыг кечээлерни эвээш эвес удаа организаастап эрттирген. Клубка тургускан библиотеканың ном фондузу өзүп, номчукчулар саны хун-бүрү немижип турар. Клубка бот-тынынгы уран-чүүлү коллективни доктаамал ажылдап, хөй янзы программалыг концерттерни чоңа көргүскөн. Оон иңай бот-тынынгы уран-чүүлү коллективни районун болгаш областын уран-чүүлөр көрүлээнинге киришкеш, чамдык номерлер талазы-биле эки үнөлөди алган.

Үстүнде чедишкенинден ангыда, клуб ажылында удут четпестер бар. Клубтун культура-массалыг хемчег-

леринге колхозчу масса ам-даа четчези-биле хаара туттунмай турар. Клубтун иштиги, даштыгы шимелден, дерлигези чогуур негелдеге четпес, стол, сандайлар четче эвес. Ленин аттыг колхозтун баштаар чери (даргазы эш Зыков) клубка 20 узун сандайлар чаадып бээр бооп, акша-мөңгүнүн апкан хирезинде мынчага чедир чангызын-даа кылдыртып бербээн. Клуб эргелекчизиниң харысалга чогуудан клубтун оюн херекселдери иш чок чидер, будацнаашкынын байдалдар база тургулаан.

Көдээ клубка уран-чечен, документалдыг совет кино-чуруктар чоңа эвээш көргүстүнүп келген. Күүседир-биле чогаатынган планның чамдык чугула хемчеглери, ылангыя лекциялар четче номчутунмай үстүп турган таварылгалар эвээш эвес. Клубта организаастаан 10 кижик составтап көдээ лекторлар бөлүк чүгө саазын кырында санатырып турар боордан башка, херек кырында чогуур негелдизинге чедир ажылдап-бай турар, а клуб эргелекчизи, суму Совети, парторганизация оларга чогуур хыналда, негелде тургуспайн келген.

Клуб ажылын улам экижидер, илеретинген четпестерни дарый узуткаар хемчеглерни ап чорударын сессия шийтирлөөн.

Д. СЮРЮН-ООЛ.
«Шынның» корреспонденти.

Чангыс эп-сеткилдиг күш-ажыл

1949 чылда Межегейнин Алаакка бичин дөрбелчин контора, бөдүүн кылдынган 2 чуртталга бажындарында өске кандыг-даа тудуг чок турган. Баштыңчынын адын эдилзэн артельдин кижигүнери тудуг сууржулганын айтырын сонгаарлатынмас сорулга кылдыр тургускан. Колхозчу ишчилерниң күзели амыдыралда холбашкан, үр үе дургузунда ээнирел келген Алаакка кыска үениң иштинде көрүштүг колхозчу суур тургустунган, ону чуртталганың бүүдүрүлгө болгаш культурамдыралдың чаа-чаа тудуглары-биле улам калбартып турар. Ол болза, Таңды районда Ленин аттыг колхозтун төвү.

Эрткен 1953 чылда чуртталганың 2 бажындарын чедир туттушаан, 7 чаа бажындарны ажылдалга кийрген. Моон-биле кады 300 баш хойга чаа кажаны кылган, 2 автомашинага гаражтын ханазан дооскан, хонукта 3 тонна далган тырттырар дээрбин тудуунче эгелеп кирген, ол шала кылдынган тудуглар бо чылдың баштайгы чартында ажылдалга кирген турар.

Колхозтун бүүдүрүлгө планында көрдүнгенин эзугаар 1954 чылда чуртталганың 8 чаа бажындарын тудар, мурунку чылдарда кылдынган элэн каш бажындарны кырышалаан. Ол ышкаш 40 хаван турар ферма бажынын, 500 хойга база 20 бызаага чаа кажалар тудар. Колхозтун 24 кижилиг тудуг бригадасынын (бригадир эш Бадый-Сагаан) амгы күжүнге бодаарга ол биче эвес сорулга, ону чогуур өйүндө күүседирин бригада коммунисттик чарыжында илередиң күлээнген.

Күш-ажылдың организаасты багай эвес тургустунган, бригаданың кижигүнери ажылдың аайы-биле ияшты кезип бетлекээр; черин агынче, оон тудуг өкөстөктөрүнчө сөөртүр; манза дилер база бызаачы-

лар — мындыг бөлүктөргө үстүп алган, аразында социалистиг чарыштыг ажылдап турар.

Бо чылдың тудуг планы күүседир дээш бетлекел чедишкенин чогуруп турар. Суурнуң чаны Алаактан 300 кубометр, тайгада 450 кубометр тудуг ыяжин бетлекеп алган, ам-даа 200 кубометр херек. Оон иңай 1200 кылын, 3800 чуга—шупту 5 муң погон метр манза дилдинген, ам дилери-биле 50 кубометр пөштү суурда эккен алган. Колхозтун эртен чылдын 18 муң туубу үндүргөн бүүдүрүлгезиниң ишчилери бо чылдын 30 муңну кылып үндүрени күлээнип турар. Бо бүгү чедишкенир болза, Чангыс эп-сеткилдиг күш-ажылдың болгаш организаастыг удуртулганың көргүзүү болур.

Моон-биле кады ажылда четпестерни оюп эртип болбас. Кылдынган чуртталга бажындарының шынары багай эвес, иңчалза-даа сонгалары чангыс каыт, дең кезиниң кырышалаары ам-даа кылдынмаан, хлеб быжыраар печкалар чүгө 7 бажындарда бар, ол ышкаш бажы чаны участкактарны кажалаан, ону шын ажылдарынын айтырын мынчага тургуспай турары канчап-даа болбас. Культуругун чуртталгага чунар бажынын чугулазы билдингир, иңчаарга колхозтун 1950 чылда тудуп алганы эки шынарыг, делгем чунар бажыны сүт изидер печка, өске-даа дерилгелер четпезинден ажылатынмай турар.

Совет кижилерниң материалдыг чагай амыдыралын улам экижидер партия болгаш чакан удук кичээнгени салып турар. Ону ажыл херек кырына боттадырар, ылангыя илерээни четпестерни дарый узуткаар дугайында колхоз баштаар черин даргазы эш Канчыр-оол, ында парторганизация секретары эш Ширинжик олар боттарының ажылчорудулгазына шынгын түнөлдү үндүрери чугула.

В. БАИР.

Көдээ интеллигенцияның материалдыг хандырылганын кичээнге салыр

Эрзин районун чамдык школарында ажылдап турар башкы кадрларны аш-чөм хандырылганынче районун партия, совет, ылангыя салыг организациялары кошкак кичээнге салып турар.

Районун «Кызыл сылдыс» колхозта эге школада шупту чеди башкылар ажылдап турар. Колхоз сууру райоң төвүндөн ырак эвес—4-ле километр турбуже, районун хереклекчилер нитилели ол көдээ магазини аш-чөмүнчү барааннары-биле четче хандырбайн турары окта таарышпас.

Ол магазинни райпо чүгө аш-чөм барааннары-биле эвес, харын костоом, хөйлөк, чүвүр, сапог болгаш өске-даа үлөттүр барааннары-биле база кончук четпес хандырып турар.

Ук колхозтун суурунда чүгө башкылар эвес, өске-даа көдээ интеллигенция хөй. Мынчангаш көдээ интеллигенцияны амыдырал-чуртталганынче кичээнге илгелди улгаттырып, хереклекчилер барааннары-биле оларны четче хандырып чугула.

Д. СЕНДЕШ-ООЛ.

КОНСУЛЬТАЦИЯ

МТС-терниң трактор бригадаларының ажылчыннарының күш-ажылының төлевири

СЭКП ТК-ның сентябрь Пленумунун доктаалында база партияны болгаш чакан бээр Даразында үндүргөн шийтирлеринде машина-трактор болгаш тускайжыткан станцияларның ажыл-чорудулганын экижидер талазы-биле сонгаарладып болбас хемчеглер ажылдатынып кылдынган. Ол шийтирлерде онза чугула черин трактор бригадаларының ажылчыннарының күш-ажылының төлевири ээлеп турар. Механизаторларның материалдыг чагай байдалын улам иңай бектидеринге чогуур байдалдарын оларга тургузуп берген.

Тракторларга, көдээ ажыл-агый болгаш чер казар машиналарга ажылдааны дээш трактор бригадаларының ажылчыннарына төлевири күштүг турар чурумун—күш-хүннерин болгаш кылганын барымдалаан өрткерттери эзугаар машина-трактор болгаш тускайжыткан станциялар база колхозтар төлээр. Трактор бригадаларының механизаторларына санал бээринде, немелде төлевири, а ол ышкаш күш-хүннерин үндүр бижиринин болгаш натура-биле магадылал минимумун тыпсырыны күштүг турар чурумун хевээр арттырган.

Амгы үеде бо чылдың дүжүдүн бетлекээр-биле ажылдааны, а ол ышкаш ону ажаан алганы болгаш бастырганы дээш натура-биле тыпсыр магадылал минимумун дүжүт талазы-биле онаалганы күсеткен болза, күш-хүнү бурузуне үш килограмм хемчээлдег тарааны бээр. Бир эвес дүжүт планы күсетпезин болза, магадылал минимумун хемчээлин күш-хүнү бурузуне бээр тарааны ийн килограмм чедир кудалдар.

Келер чылдын дүжүдүн бетлекээр-биле МТС биле колхозтун чарган керээзинде көрдүнгөн ху-

саада күсеткен ажылдар дээш магадылал минимумун күш-хүнү бурузуне үш килограмм хемчээлдег тарааны, а оздалашкын-биле күсеткен болза, күш-хүнү бурузуне ийн килограмм тарааны тыпсыр. Азербайжан, Армян, Киргиз, Таджик, Туркмен болгаш Узбек совет социалистиг республикаларының, Казах ССР-ниң Муруну-Казахстан, Джамбул болгаш Кызыл-Орда областарының хөвөч тарыыр колхозтарына магадылал минимумунуң натура хемчээли күш-хүнүгө бүдүн чартык болгаш бир килограммга дең болур.

«С—80» деп тракторларда ажылдап турар трактористерге ээлчек нормазын күсеткени дээш чеди күш-хүннерин; «ДТ—54», «СТЗ—НАТИ», «С—60», «С—65» тракторларга болгаш өске-даа маркаларның илчирбелиг тракторларына, а ол ышкаш «Беларусь» деп тракторларга ажылдааны дээш беш күш-хүннерин; тугуйларыг «СХТЗ» деп тракторларга ажылдааны дээш дөрт чартык күш-хүннерин; «Универсал» деп тракторларга болгаш тугуйларлык өске-даа хөвө олурутур тракторларга ажылдааны дээш дөрт күш-хүннерин 1953 чылдын октябрь 1-ден эгелеп санап бээрин доктааткан.

Экскаваторларның машинистериниң күш-ажылының төлевири «С—80» деп тракторларга ажылдап турар трактористерниң күш-ажылының төлевириге, а экскаваторларның машинистериниң дузалакчыларының болгаш грейдеристерниң күш-ажылының төлевири «Универсал» деп тракторларда ажылдап турар трактористерниң күш-ажылының төлевиригеден кылдыр тургускан.

Трактор бригадаларының ажылчыннарының күш-ажылының акша-төлевири девискээр зонадан хамаарыштыр агылап ылгаан чурумуну

эзугаар машина-трактор болгаш тускайжыткан станциялардан ай бүрүзүнде тыпсып турар. Чижээлээрге, бирги зонага төлевириг хемчээлдерин мынчаар доктааткан: трактор бригадаларының бригадирлеринге болгаш аларның дузалакчыларына—күш хүнүгө 6 рубль, уметчик-заправщиктерге—3 рубль, комбайнерларның дузалакчыларына—4 рубль, прицепчиктерге—2 рубль 50 копейк.

Трактор бригадаларының доктаамал ажылчыннарының МТС-терниң септелер мастерскаяларыга ажылды колхозтарда мал ажылынын фермаларын механизастаар талазы-биле ажылдары а ол ышкаш МТС-терде тудуг болгаш өске-даа ажылдары кылганының төлевири ССРЭ-ниң Көдээ ажыл-агый министрствозунун бадылааны кылганы барымдалаан өрткерттери болгаш хемчээлдерин эзугаар машина-трактор болгаш тускайжыткан станциялар чорудар.

Моон-биле кады трактор бригадаларының бригадирлеринге кылганы барымдалаан төлевириг үезинде бир норма-шакта 2 рубль 50 копейктен куду эвес төлевири, а шак барымдалаан төлевириг үезинде ажылдың 8 шагында 18 рубльди санап бээр деп чүвени барымдалаар жуурлуг; бригадирлерин дузалакчыларына, бирги чергенин трактористеринге, экскаваторларның машинистеринге, хөвөч ажаап алыр машиналарның комбайнерларына, механик-комбайнерларга, механик-чолаачыларга бир норма шакта 2 рубль 25 копейктен куду эвес төлевири болгаш ажылдың 8 шагында 15 рубльди санап бээр; ийги чергенин трактористеринге, машинистерниң дузалакчыларына, лён-хендир ажаап алыр болгаш лён тыраар машиналарның ма-

шинистеринге—бир норма-шакта 1 рубль 87,5 копейкти болгаш ажылдың 8 шагында 13 рубльди болгаш үчөтчик-заправщиктерге кылганын барымдалаан төлевириг үезинде бир норма-шакта 1 рубль 62,5 копейктен куду эвес төлевири, а шак барымдалаан төлевириг үезинде—ажылдың 8 шагында 10 рубльди санап бээр.

Чижээлээрге, трактор бригадаларының бригадир чедиги разрядка хамаарыштырган ажылды күсеткен тийик. Кылганын барымдалаан төлевириг үезинде чедиги разрядтын тариф хемчээли бир норма-шакта 2 рубль 59,2 копейк-биле дең болур. Ыйчаарга бригадирлерге кылганын барымдалаан төлевириг хемчээлин шакта 2 рубль 50 копейкке доктааткан. Ындыг таварылга болганда төлевириг элэн бектик хемчээл-биле, тодаргайлаарга, бир шактын нормазын 2 рубль 59,2 копейкке чорудар жуурлуг.

Бир эвес ол-ла бригадир дөрткү разрядтын ажылын кылган болза, тариф хемчээлин эзугаар бир норма-шакта 1 рубль 59,7 копейкти санап бээр, мындыг таварылга болганда ажылдын төлевириг элэн бектик хемчээл-биле—бир шактын нормазын 2 рубль 50 копейкке төлээр жуурлуг.

Төлевириг үстүндө айткан чурумун 1953 чылдын октябрь 1-ден эгелеп чоруткан. Бир эвес МТС-терде төлевириг октябрь 1-ниң соода, оон мурунда күштүг турган чурумун эзугаар чоруткан болза, станцияларның удуртукчулары бүгү ажылдарың талазы-биле төлевириг чаа системазын эзугаар эде санажылганы чорудар хүлээлгелиг.

МТС-терниң болгаш тускайжыткан станцияларның ажылчыннарының күш-ажыл төлевириг кол хевир кылганын барымдалаары болур. Шак барымдалаар төлевириг, чижээлээрге, күш тургузулганын машинистеринге болгаш өске-даа ол чергелиг чүүдөргө кылган ажылдың нормаларын доктаадыр аржажак, чүгө мындыг ажылдарга боттандырыл болур. Шак барымдалаар төлевириг үезинде МТС-тиң ажылчын-

нарына ажыл төлевири ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң болгаш СЭКП ТК-нын доктаалында тургустунган хемчээлдерин эзугаар төлөп тыпсыр.

МТС-терге тудуг материалдарын тракторлар-биле сөөртүр ажылда ажылдап турар трактор бригадаларының ажылчыннарының күш-ажылынын төлевириг колхозтарда мал ажылының фермаларын механизастаар талазы-биле тудуг-монтаж ажылдарында доктааткан төлевириг чурумун эзугаар чорудар.

Трактор бригадаларының ажылчыннарына ажылдап алган күш-хүннеринге аш-чөм хереклээр тарааны магадылал минимумунуң хемчээлдерин-биле, ол ышкаш комбайнер болгаш өске-даа машиналар-биле дүжүтүр ажаан алганы дээш алаа чогуур тарааны машина-трактор болгаш тускайжыткан станциялар тыпсып турар. Бирги чартык чылда ажылдап алган тарааны тыпсырын октябрь 1-ге чедир, а ажылдап алган тарааны—календарыг чылдың төнчүзүнгө чедир чорудар. Тарааны тыпсырының тодаргай хуусааларын коллективтиг керээлдерге доктааткан турар жуурлуг.

Трактор бригадаларының ажылчыннарына тыкысса чогуур аш-чөм хереклээр тарааны машина-трактор болгаш тускайжыткан станциялар бетлекел организацияларындан ап турар. МТС-тер болгаш тускайжыткан станциялар ажылчыннарың күзенин эзугаар тарааны ориуна акшаны оларга тараа садып аларынын күрүне өрткерттери барымдалаап тыпсып болур.

Колхозта күш-хүнүгө тарааны херек кырында тыпсыр магадылал минимумунуң хемчээлинден ажа бээр ужур таварышканда күш-хүнүгө тарааны херек кырында тыпсыры-биле магадылал минимумунуң аразында ылгалын трактор бригадаларының доктаамал болгаш сезонунуң ажылчыннарына колхоз берип турар. Күш-хүнери-биле хуваажыр өске продуктулары трактор бригадаларының доктаамал болгаш сезонунуң ажылчыннарыга бүгү колхозчулар-биле бир дөмөй колхоз берип ту-

рар. Моон-биле кады МТС трактор бригадаларының ажылдап алган бүгү күш-хүннерин акша-биле, иңчаарга колхозка төлээр-биле хүлээп алган чүгө күш-хүннерин натура болгаш акша-биле колхоз төлөп турар. Дүжүт талазы-биле планыг онаалганы күсетпезин дээш трактор бригадаларының ажылчыннарының кырыдан үндүр бижеэн күш-хүннерин колхозтар төлөсөт.

Хову ажылдарынын үезинде колхозтар трактор бригадаларының ажылчыннарына нити чурттаар черлерин халас тыпсыр ужуруг деп доктааткан. Колхоз баштаар черин доктаатканы болгаш МТС-тиң азы тускайжыткан станцияның директору-биле дугурушканы өрткерттери эзугаар колхоз ажылчыннары чөмө-биле төлевириг хандыраар. Трактор бригадаларының ажылчыннарыга колхозтан үндүрүп берген хлебти (нитти чөмөнчөлгө) кылган ажылының санажылганын чорудуп турар үезинде олардан тараа боду-биле тыртып алыр.

МТС-терниң болгаш тускайжыткан станцияларның ажылчыннарына күш-ажыл хоюлузуңуң болгаш социал-страхованиени нормалары хамааржыр. Олар көдээ ажыл-агый болгаш бетлекелдер ажылчыннарының болгаш абдан-хаакчыларының профессионал эвилелгени кирер эргелиг, куруениң күсели-биле чыл-бүрүдө күш-ажылдың шөлээзин алыр, база ол ышкаш түр үеде күш-ажыл кылып шыдавас ужурга таварышканда материалдыг хандырылганы алыр эргени оларга тыкысқан. Хову ажылын чорутпайн турар үеде күш-ажыл кылып шыдавас болганынын хүннеринде тыпсыр пособияниң хемчээлин доктаадырда ажыл төлевириг түнүгө ажылчынныг МТС-тен азы тускайжыткан станциядан ап турар бүгү-ле акша төлевириг кирер, а хову ажылынын үезинде магадылал минимумунуң санынга кириштир колхозтан ап турар тарааны, а ол ышкаш күш-хүнүнүң акша төлевириг бо түгөй база кадар. Моон-биле кады магадылал минимумунуң талазы-биле

Отчёттук хуралдан илерээн четпестерни чайладыр

Таңды райпозунун чоокта чаа болган отчёттук хуралыга райпо баштаар чериниң чоруткан ажылдарын чугалажып көргөн. СЭКП ТК-ның сентябрь Пленумунун доктаалын боттандырат талазы-биле саддыг, чөмөнчилге черлериниң ажылында чамдык чедириниң хурал демделгези. Райпо эрткен чылдык саарылга планында 300 муң рубльди ачып, чоңдан саддып алыр көдээ ажил-агый продукцияларын планың 102,4 хуу, хөй-ниитиниң чөмөнчилге черлери чыл планың 102 хуу күөсеткен. План күөсүдери талазы-биле Ленин атыг колхозта саддыгы эш Золотарева, Бай-Хаакта повар эш Яковлева, Балгазында хлеб быжыркычы эш Шевелёва, чөмөнчилге черлери эш Соколова, оон-даа өскөлдөр кызымак ачылап туралар.

Аюу-биле кады райпо баштаар чериниң (даргазы эш Панфилов, саддыг кылдызың эргелекчи эш Анучин) ажылында улуг четпестер барын хереклекчилер төлөөкчилери чиди-биле илереткен. Чонун материал-культурлук амьдыралыга чугула бараанарына магазинерге шын эвес хуваап, ылангыя көдээ хереклетинер бараанары хоорайга, а хоорайны көдээжү үндүрүп, колхозчу малчынарның амьдыралына таарыштыр бараанарны чедирин саддылаар ажылды организаставай турар. Ол ышкаш райпонуң магазинеринде бараанар корум чыскаал чок, хирлиг база дапкыш, саддыг черлерин алгыр эде тургузар дугайында ажыл чорувай турар.

1953 чылдың саарылга планын үстектен болза-даа, оңд асортимент талазы-биле чоңуң негелдизин ыракта хандырбаан: макарон, колбаса кылыгларында 30,1 муң, мал саржаада 82,5 муң, балык аймаанда

42,7 муң рубль чедир саддылатынмаан. Саддыг ажылдакчыларының ортузунга политкижизилдигиң ажылды чорутпаанында раймакка «кара эжи» тургустунуп, ховар барааннар оңу дамчыштыр өнүктүргө сатылып турган. Ол эжиткеп эш Байкова 7 чоорганнарны, 20 метр клеёнканы, орун кырынга чадар яны-бүрү элээн хөй ховар барааннарны саддып алгыш, оозун базарлап турганы хуралга илерээн. Райпода ревизор Бухтуева, бухгалтер Харченко, бараан шиликчи Черепанова «кара эжитки» база иделкейлиг организастаачылары болуп турган.

Райпонуң белеткелдер конторазы (эргелекчи Хасанович) картофель болгаш ногаа саддып алырының планын күөсүтпээн, оң уьжун районун хөй-ниити чөмөнчилге черлери ногаа болгаш картофель аймаандан яны-бүрү чөмөр кылар аржако болуп турар. Райпо хлеб бүүдүргезин база өске-даа бүүдүргө черлерин организаставай, райүдүрүп комбинады-биле быжыг харылааны туттай, олорга дузалашпай турар. Аыт транспортун четче организастап шыдавай турар.

Райпо баштаар чериниң кадрлары-биле ажылы дыка багай, оң уламьында эрткен чылын райпонуң шугумундан 40 ажыг ажилдакчылар үнгөн, 37 кижжи самчыдалга, 9 кижжи суд хөргөзгө оонашкан. Райпонуң амгы 80 ажыг ажилдакчыларында чүгөле 20 кижжи политбөлүмнөрдө өөренип турар. Райпонуң кайы-даа ажыл адыралында лекциялар, бөседалар болгаш солун номчулгалы чок, хана солуннары үнөмэй турар.

М. МӨМБЕЙ-ООЛ.

Ырак сумуларның чоңуң хереклединче кичээңгей салыр

Совет кижилини херектел бараанары-биле хандыр талазы-биле Улуг-Хем райпозу (даргазы эш Комбу) багай ажилдап турар. Район төвүндө дыка ырак черде туруп турар Хендерге магазинде аш-чөмөк кылыгы, бөлен хөп аймаа база шажажак аяктар, сапыкчаар, тапкы болгаш өске-даа чугула бараанарны чедир хандырбайн турар. Күрүне хандырлыгында чурттап турар Хендериниң 7 чыл школасының 80 ажыг өөреникчилерин аш-чөмөк продуктулары-биле, иштиги ак болгаш даштык чылыг хөп-биле чогуур өйүндө хандырбаан. Марттың эгезинде Хендерге магазинде продукттар үстү берген. Суму Советиниң даргазы биле майгын эргелекчи ол дугайында райпозе каш удаа теле-

грамма чорударга райпо «продуктулар чүүдүргө үш машина үнүп чорупкан» деп хөй катап мегелеп харылаан.

Көдээниң электри чок черлеринге лампа, керосин чүүдөлериниң чугулаын районун баштаар чери чүгөле өөренип көрбөй турар эвес, харын ол чүүдөлерин чорутпай турарында сумунуң ажылчы коннарының негелдизин улгадып, кежээки үелерин ажилга болгаш өөрелдиге ажилдаар арга чок болуп турар. Ол ышкаш өске-даа четпестерни районун шугумундан дарый чайладыр дугайында районун партия, совет органнында дарый хөмчөг алыры чугула.

Т. БАЛГАН.

алган тарааның өртөктерин күрүнең саддып алыр өртөктерин өзүгаар доктаадыр.

МТС-териниң болгаш тускайжыткан машиналарының трактор бригадаларының ажылчыларының ап турарына болгаш натура төлөвиринге ача-ажык үндүрүүнү ниити чуруму өзүгаар оонар, ышчаарга натура төлөвирге үндүрүүнү оонарда, оң өртөз база күрүнең саддып алыр өртөктерин өзүгаар доктаадыр. Ышчаарга трактор бригадаларының ажылчыларының колхозтардан шуут ап турар натура төлөвиринге ола-ажык үндүрүүнү оонавас.

Хову ажилдарын чорутпайн турар үеде трактор бригадаларының механизаторлары оларның буруузу-биле эвес болдунган ажил чок анаа турган үезиниң төлөвирин алыр эргелиг. Моон-биле кады ажил чок анаа турган мергежилди ажилдакчыларның кылганын барымдалаан төлөвириниң тарий хөмчөзүниң чартык кезин өзүгаар санап бээр. Механизаторларның буруузу-биле болдунган ажил чок анаа турган үениң ажил төлөвирин тывыспас. Хову ажилдарының үезинде ажил чок анаа турганының төлөвирин чорутпас.

Ырак участкан өске участка чедир чораның, а ол ышкаш МТС-тиң кобаныңдан ажилдаар черге чедир баарының болгаш делдер келириниң төлөвирин бир эвес ол аразына чорутууга бир эелдиген эвез эвес ша-үе негетинип турар болза ам чорудар. Оң төлөвирин хову ажилдарын чорутпайн турар үеде ажилга кылганын барымдалаан төлөвириниң хөмчөзүниң өзүгаар ашка-биле чорудар.

Трактор бригадаларының трактористериниң болгаш өске-даа ажилдакчыларының буруузу-биле доктаатынган нормаларга удур ажыг чарыгдан кывар чүүдүлүк өртөзгө миңчаар тыртар: трактористерден оларның ажыг чарыгдан кывар чүүдүлүк өртөзгөн бүдүн чартык хөмчөзү-биле, трактор бригадаларының бригадирлеринден — бригадига ниитизи-биле ажыг чарыгдан кывар чүүдүлүк өртөзгөн оң хуу хөм-

чээли-биле, бригадириниң дузалык чызындан болгаш үчөтүк-запращиктен — беш хуу хөмчөзү-биле тыртар.

Хову ажилдарын чорутпайн турар үеде ажил шагындан дашкаар кылган ажилдарының төлөвириниң мындыг санажылганы барымдалаан чорудар: баштайгы ийи шакта кылган ажилды бүдүн чартык хөмчөзү-биле, оң дараазында шактарда, а ол ышкаш байырлал хүнеринде кылган ажилды ийи дапкыр хөмчөзү-биле. Дыштанылга хүнеринде ажилдааны дээш ажилчыларга дыштанылганы хову ажилдарында хостуг үениң хүнеринде тывыспас турар ужурулг.

Коммунист партия болгаш Совет чазак МТС-териниң болгаш тускайжыткан станцияларың ажилчыларына бүгү-ле эргежок чугула материалдык байдалдарын тургузуп берип турар. Ол чорук дашкаан хөмчө дээш көдээ механизаторларның харысалганын бединип турар. Ам механизаторлар доктаамал ажилчылар апарган төлөздө, күрүнең сагылга-чурумунуң дугайында хойлу оларга бүрүнү-биле хамааржып турар. Трактор бригадаларының ажилчылары иштиги чурумунуң дүрүмүн шынгы күөсөдип, күш-ажыл чурумун үргүлчү сагыр ужурулг.

МТС-терин болгаш трактор бригадаларының ажилчыларының күш-ажыл төлөвириниң чаа чуруму механизаторларның күш-ажылының бүүдүрүчүлүүнү дыка бедирлеринге, тракторларның болгаш өске-даа машиналарның ажилгалын экижидеринге, ажилчыларның боттарының күш-ажылының түнөөлдеринге материал талазы-биле сонуургалды болурун бедирлерге арганы бээр. Бо чаа чурум партияның болгаш чазактын социалист көдээ ажилдакчыны улам ыңай хөгжүдери-биле салган сорулгаларын амьдыралга дүргөн боттандырыныга дузалаан турар.

В. ЗАКЛАДНОЙ.

Көдээ ажил-агый болгаш белеткелдер ажилчыларының болгаш албан хаакчыларының профөвильениң ТК-зының ажил төлөвир кылдызың эргелекчи.

Бисче бижип турары

Чагыткан солуннарың эелери албайн турар

Чөөн-Хөмчик районунуң Калинин атыг көдээ ажил-агый артелинде школа башкылары эштер Дунчук биле Маадыр-оол 1954 чылдың солун чагылганын 1953 чылдың ноябрьда-ла колхозчуларның ортузунга бижидип эгелээш, чагыкчыларга квантаняларны бижип берип турганнар.

Ынчалза-даа 1954 чыл үнгөн, чагыкчылар чаа чылдың солунун албаан, харын ол солуннар мыңчага чедир келбээ.

Сөөлүнде илерээни болза, область солуннарында 28-ти колхозчуларга чагыткаш, Дунчук биле Маадыр-оол чагылганың ашазын почтага дужаа-вай боттарына ажиллапкан болган.

Ажылчы чоңуң культураларына шак мындыг хоралыг чорук-биле шынгы демисежир хөмчөг.

Д. МААДЫР-ООЛ.

Тудуг ажылыңче кичээңгей кошкак

Таңды районда Жданов атыг колхоз (даргазы эш Артепов) тудуг ажылыңче кичээңгей салбайн турар. Колхоз эрткен чылын чуртталганың 20 бажычларың, малдың 9 кажаларың тудур планың тургаш, чүгөле 5 чуртталга бажычларың, 2 мал кажалары туруп, планы ыракта чедир күөсүтпээн. Колхоз бүүдүргезиниң база бир кол участканыг сагыш салбас ыңдыг харысалга чок чорук ам-даа уламчылап турар.

Колхоз бо чылын тудуг материалың белеткенин багай чорудуп турар. Моон бир кол чылааганы тудуг бригадалык мыңчага чедир ажылчың кужу-биле четче хандыртылмай турарында. Тудуг бригадалыгына 30 колхозчуларын орунуга ам чүгөле 10 кижжи ажилдап турар. 1954 чылда колхоз тудугта 1300 кубометр ыш белеткээр тургаш, оң чүгөле 22 хуузуң тайгада кескен болгаш 10 хуузуң суурда дүжүргөн.

Марттың баштайгы он хонууга чедир колхоз чагыс-даа кубометр тудуг ыяжи белеткөвөй турган. Колхоз даргазы эш Артепов кышкы үеде тудуг бригадалыгына чагыс-даа катап барбаан.

Тудугчуларның ортузунга солун номчулгалы, бөседо чорувайн турар, олардан кым-даа солун чагытпаан. Колхозтун партия эш организастаачының секретары эш Негей бо дугайында хөмчөг албайн турар болгаш ол боду бөзүн тудуг бригадалыгына хаая баар. Бригадада күш-ажылдык бүүдүрүчүлүү куду, үчөт ажылы багай.

Колхозтун партия организастаачы тудугчулар-биле үргүлчүлүн харылаанын тудары чугула. Бригадада хүн-бүрүнүн агитас-массалык ажилдарын чорутсуң дээш коммунисттерни хуваап тургууса чогуур.

С. ГУШКОВ.

Чаш малдың менди ажаалгазы

(Чагаалар допчулалы)

Областың колхозтарында малдың оолдаашканы ам тудуктеп турар. Малдың чаш төлүн бүрүн камгалап өстүрер дээш чүткүлдүг ажилдап турар малчыларның дугайында чагаалар «Шын» солунунуң редакциязыга көдээ бижикчилерден үргүлчү кээп турар.

«Муриахчы» колхозтун малчылары эштер Чыспың төрөөн 63 баш өшкүдөн 74 анайы, Чошмак 72 өшкүдөн 85 анайы, Бады 42 хойдан 45 хураганы, Шойдак 68 өшкүдөн 68 анайы менди камгалап алган деп Бай-Тайга районда эш С. Шыдыраа бижип турар.

Тес-Хем районунуң Калинин атыг колхозунуң малының туруш байдалы эки, оларладышкын план өзүгаар чоруп турар. Хойжу коммунист эш Коданбай эрткен дөрт чылдарның дургузунда малдың чаш төлүн менди өстүрүп келген. Ол бо чылын баштай төрөөн 93 баш хонуюң 94 хураганы бүрүн камгалап алган деп Тес-Хем райондан эш К. Базыр бижээн.

Кызыл районда «Баян-Хем» колхозтуң хойжузу эш С. Икмин ниитиниң малын өстүрүп, оң продуктулуун бедир дээш кызымак ажилдап турар. Ол 1954 чылда төрөөн 198 хойдан 205 хураганы менди доруктуруп турарын эш Седен-оол бижээн.

Улуг-Хем районда Калинин атыг колхозтун чыгычы эш Дарым төрөөн 10 берден 10 кулууну менди камгалап өстүрүп турар деп Шагаан. Арыг МТС-тен эш Видилов редакцияга бижээн.

Көдээ саддыг ажилдакчыларының эң чугула сорулгалары

Көдээ ажил-агыйны болгаш чоңуң хөмчөгел бараанарны бүүдүрүп үлөтпүрү шийтирлиг көдүрер дугайында партияның болгаш чазактын доктаалдары ажылчы чоңнарың материалдык чаагай байдалын улам ыңай бедирлеринче улганган.

Бо сорулгаларны шийтирээринге улуг роль совет саддыгта хамааржыр, оң четкилерин дамчыштыр аш-чөмөк продуктулары болгаш калбак херекледин бараанары ажылчы чоңнарга чедип турар.

Күрүне үлөтпүрү биле колхозчу көдээ ажил-агыйның аразында экономиктиг харылааны, ажилчың агы-биле тараачынарның эвилелиниң экономиктиг үндөзүнүн быжыкчыларының хөргөзгө улуг үлдөзгөлерин күөсүдери ужурулг көдээ саддыгың хөгжүлдөзү дыка чугула ужурулгалы.

Херектел кооперациялары 1953 чылда бараан саарылгазының планы ажыг күөсүткен болгаш 1950 чыл-биле деңизерге бараан саддыг-лашкыны бүдүн чартык катап улгаткан.

Көдээ ажил-агыйның улам ыңай хөгжөзү-биле колхозтарга мал кажаларының, электростанцияларның, сугтарыга болгаш өске-даа дерилгелериниң, чуртталга бажычларының тудушкунуң калбарганы-биле холбаштыр колхозтарның болгаш колхозчуларның талазында ыш, шыгылар, металл, цемент болгаш өске-даа тудуг материалдары, а ол ышкаш бүүдүргөгө херектелер барааннар херектели улуу-биле өзүп турар. Тудуг материалдарын болгаш бүүдүргөгө херектелер бараанарны саддыглары херектел кооперацияны ажил-чорудулгазын чугула адры апарган.

Сөөлү чылдарның дургузунда көдээжү чүк сөөртүр болгаш чинк автомашиналар, шимчекчилер, пилорама, электромоторлар, аккумуляторлар, автобензин, хөмүр даш болгаш оон-даа хөй барааннар саддыглары дыка калбарган.

Көдээ саддыг четкизи үзүктел чокка калбарып турар: чаа чараш болгаш эки дертинген магазинер, чайнаалар болгаш складтар туттунуп, чоңга бөлен хөптер, индиктер, галланерялар, парфюмериялар саддыг тускайжыткан магазинериниң саны көвүдөп турар. Херектел кооперацияны бараан саарылгасы 1952 чылга боодаарга (деңиз өртөктер-биле) 1953 чылда 24 хуу өскөн.

Ындыг-даа болза, хереклекчилер кооперацияны көдээ чоңуң болгаш колхозтарның негеп турары дыка хөй бараанарны четпес хандырып турар. 1953 чылда бөзүн чамдык саддыг черлеринге хүн-бүрүде негетинип турар бараанарны саддыгларын үзүктөлдирер, чоңуң негелдизин барымдалавайн барааннар сөөртүр чоруктар эвез эвес турган. Хөй-хөй магазинер, лавкалар, чайнаалар болгаш столоваялар бараан саарылганын планнары күөсүтпээн.

Көдээ саддыга ол четпестерниң турган чылдаганы чүдөл? Ол дээрге—көдээ саддыг организастаачылар чоңуң хөмчөгел турар бараанарны кошкак өөренип көрүп, оларга кээп турар үлөтпүр бараанарының шынарына хамаарышкан негелдерини четпес тургузуп турары, бараан саарылганың үзүлдөндө саддыг четкизиниң хөжүлдө, кооператив магазинерин болгаш складтарын саддыг дерилгелери-биле четпес хандырып турары ол-дур.

Херектел кооперацияны организастаачылары чер-черин бараан курларың улам-на долузу-биле ажилгаларың хөмчөгелерин албаан. Эрткен чылын херектел кооперацияны калбак херектелди болгаш аш-чөмөк чамдык бараанарың бүүдүрериниң, балык тывыжыңды планын күөсүтпээн, база чурт үлөтпүрүчү болгаш у-стывыш кооперацияны бүүдүрүлгелеринден алыр дыка хөй бараанарны чедир албаан.

Херектел кооперацияларың колхозтарга тудуг материалдарын саддыглар талазы-биле ажилчының багай партиязың болгаш чазактын шийтирлеринде чөптүг демделгези. Колхозтарын херектел турар ыш, шифер, бажың шывар демир, хөмүр даш, автомобильдер болгаш өске-даа барааннар-биле долу хандырбайн турар.

Тудуг материалдарын болгаш бүүдүргөгө хереклетинер бараанарың төпчүткен фонду өзүгаар чогуур өй-шаанда бөзүн хандырып-биле черелештир, херектел кооперацияны организастаачылары чер-чериниң тудуг материалдарын—тууйбу, чугай, алебаст, бажың кырының шыгылары, будуктар болгаш өске-даа чүүдөлериниң саддыгларыны дыка калбартыр, ол бараанарны чурт үлөтпүрү болгаш тывыш кооперациялары четпес саның кылдыр бүүдүрерин чедип алыр ужурулг. Тулуг материалдарын, бүүдүргөгө херектел болгаш ажил-агый херектели бараанарың саддыгларын херектели база калбартыр эргежок чугула. Ол бараанарны саддыглары-биле хереклекчилер кооперацияны 1954—1956 чыл-

дарың дургузунда 1.700 ажил-агый магазинерин болгаш магазинер складтарын неместир ажилдар.

Партия болгаш чазак көдээ ажил-агыйны шынгы көдүрерин хандырарыңче, мал ажилчың продукттулуун бедирлеринче, көдээ ажил-агый культураларының дүжүттүүн көдүреринче улганган улуг хөмчөгелерин боттандырып турар.

Көдээ ажил-агый продукцияны бүүдүрериниң улгатканы, көдээ ажил-агыйны бараанарың чорунуң өскөнү, а ол ышкаш белеткел болгаш саддып алыр өртөктерниң улгатканы болза, колхозтарга белеткелдерин болгаш саддып алышыңарны дыка улгаттырыныга таарымчалыг байдалды тургузуп турар. Херектел кооперацияны сорулгалы болза, тургустунган таарымчалыг байдалды максималдыг ажилгалары, колхозтар болгаш колхозчулар боттарында бар көдээ ажил-агый продуктуларың артыкшыларын херектел кооперацияны дамчыштыр саддыглары эне таарымчалыг болгаш ажыктыг кылдыр херекти организастаары болур.

Колхозтарның болгаш колхозчуларның чоңга коммиссионут эгелерге саддыг көдээ ажил-агый продуктуларын херектел кооперацияның саддыглары улуг перспективалыг. Ол продукцияларын саддыг ужурулг өртөктер көдээ ажил-агый артельдерини кооператив организастаачыларың дугурушканын өзүгаар доктаатын. Колхоз продуктуларын саддыглар түүндө кооперация хөй эвес хууну тырттып алыр.

Коммиссионут эгелерге саддыг-лашкын амьдыралга бодуңуң ажилгың көргүскөн. Колхозтарның болгаш колхозчуларның көдээ ажил-агый продукттуларын коммиссионут эгелерге саддылап турар магазинериниң, майгыннарны, бичин борбак саддыгларын болгаш складтарын хоорайларда болгаш ажилчың суурларда ажиткан. Хөй-хөй көдээ ажил-агый артельдери-биле продуктуларын үргүлчү экжеп турарың керээлери чардынган.

Ындыг-даа болза, херектел кооперацияны организастаачыларың чамдык удурткучлары (Киргиз болгаш Литва ССР-лерде, Москва, Тула, Вологда, Брянск болгаш Рязань областтарда) саддыгың бо хөвириниң чугула ужурулгаларын чедир үнөлөвөзүн, оңу организастаарыңа саддыг ажилдакчыларын өзүлүк шийли албаан болгаш ол сорулгага тааржыр саддыг четкизи белеткөзүн. Колхозтарның болгаш колхозчуларның артыкшылыг продуктуларын саддып алырына кооперация ажилдакчылары ам-даа эвези кичээңгей салып турар.

Колхозтар рыноктарына, хоорайларга болгаш ажилчың суурларга чылдың кайы-даа үезинде саддыгларына таарымчалыг магазинер болгаш павильоннар ажиттынган база көдээ ажил-агый продуктуларың эргежок чугула курлавырларын өзүлүк кадагалаарыңа мапалдылалды складтар дертинген турар чүгөле ыңай байдалга коммиссионут саддыгың хөгжүлдөзүңгө чедиршикчилер хандыртынган туруп болур.

Коммиссионут саддыгта материал-техниктиг базаны тургузарың эргежок чугула оран-саваны анаа тускайлап бөзүргө чер-чер Советтериниң күөсүмөннөрүң дузасы хөмчөг.

Центросоюзтун баштаар чери коммиссионут саддыгың экижидеринге элээн каш хөмчөгелерин айткан. 1954 чылда көдээ ажил-агый продуктуларың чаа болгаш болбаазыраткан хөвирлерин коммиссионут эгелерге саддыгларың талазы-биле ажил-агый санажылгалыг университет ажиттынар. Ындыг магазинер бирги элчөгдө Москвага, Ленинградка болгаш эвилелдекен республикаларның найысалдарыңа ажиттынар.

Херектел кооперацияның саарылганын 1950 чыл-биле деңиз алырга 1954 чылда 80 хуу хире (деңиштер өртөктер-биле) улгаттыры баш буруннар көрдүпүр турар. Ол чорук магазинерин болгаш бичин борбак саддыгларың саның дыка көвүдөлирин негеп турар. ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң болгаш СЭКП ТК-ның доктаалы 1954—1956 чылдарда 23 муң үрмөктөп саддыг бүүдүргөлери, а ол ышкаш 1.700 муң дөрбөлчин метр нити шөлдүг нити бараан складтарын тударын болгаш ажилдарын Центросоюзка хүлээдип турар. Олардан 6975 магазинер, оң ишинде—590 райунивермагтар, районнарың 420 аш-чөмөк магазинер, 2375 көдээ магазинер, 425 культура барааннар саддыглары, 930 нити бараан складтары, а ол ышкаш 1150 дус складтары, 102 соодушчулар 1954 чылда туттунган турар ужурулг.

Чаа магазинер болгаш складтар тудары-биле черелештир, бар турар

саддыг четкилерин чурумчудар, чоңуң эки хандыр төлөздө оларга бараан сыныштырылганы экижидер.

Херектел кооперацияны бодуңуң үндүрүп турар продукцияның шынарың бедир болгаш асортиментини экижидер талазы-биле шийтирлиг хөмчөгелерни ап турар.

Чоңуң болгаш колхозтарың херектелерин турар бараанарың бүүдүрүп үндүрериниң сорулгалың база херектел кооперацияны бүүдүргөлөрүң продукцияның асортиментиниң калбартырын болгаш оң шынарың экижидерин, ол продукция бодуңуң шынар талазы-биле күрүне үлөтпүрүчү бүүдүргөлөриң уңа-дүңүрүп турар продукцияның шынарың куду эвес турарын хандырып кооператив организастаачыларың баштаар черлеринге дашкаан.

Көдээ хөй-ниитиниң чөмөнчилге черлери улуг хайгааралды тургузарын негеп турар. Херектел кооперацияны 30 муң хире чайнаалар, столоваялар, закусоначалар болгаш buffetтер дээш ышкаш калбак бүүдүргө четкилериг. Хөй-ниити чөмөнчилгезиниң хоорайларда хөй-хөй бүүдүргө черлеринге үлөтөр көргүзүп болур культурлук, эки ажилдап турар черлер оларның аразында эвез эвес. Ынчалзажок, бо хөмчөг бөрүзүңде ам-даа ыракта чурумчутунамаан. МТС-териниң, совхозтарның инженер-техниктиг ажилдакчыларын болгаш ажилчыларын, а ол ышкаш көдээ ажил-агыйның механизацияны училищелериниң өөреникчилерин хандырып турар хөй-ниити чөмөнчилге черлериниң ажилы үндөзүни-биле экижитинген турар ужурулг.

Херектел кооперацияның мурунунда турар сорулгаларын шийтирээринге кадрларын шийли алырында болгаш оларны өөредиринде бар улуг четпестерни дүргөн узуткаары бирги чериниң ужурулгалыг. Районнарың хереклекчилер эвилелдерин болгаш хереклекчилер нитилелдериниң удурт

Делегейде болуп турар чоруктарның допчулалы

ИНДИЙ-КЫДАТТА ТАЙБЫН ТААРЫШТЫРЫЛГАГА АКШ МООНДАК БОЛУП ТУРАТ

Сөөлгү үенің иштинде Каттышкан Штаттарның дипломаттыг болгаш шериг бөлүктери Индий-Кыдатта дайыны калбартыр дээш кампанияны көзүлдүр-ле күштелдирип турар. Францияда «Комба» солун ол кампанияны «америк хөй-ниитини Индий-Кыдатта чөрүлдөөгө АКШ-тың шуут киржилгези-биле чөпшээр» кылдыр албадар дээш чорудуп турарын демделеп турар. Рейтер агентилелинің Вашингтон корреспондентизи мындг киржилгени «хөй чугаалар болгаш меделелдер-биле» белеткеп турар күрүнө секретары Даллестин онза идеялиниче кичээнгейни угландырып турар.

Март 29-та Даллес даштыкы парламенттин Нью-Йорк клубунга чүве чугаалаан. Индий-Кыдатта дайыны америк киржилгени шыңзыктарын оралдаштырып, ол вьетнам улуска утур «каттышкан хөдөлүшкүннерге» кыйгырган. Төлөзөкчилер палатасының даштыкы керектер талазы-биле комиссиязының апрель 5-те болган хуралында Даллес «каттышкан хөдөлүшкүннерин» эргежок чутулазының дугайында дагы меделгээни.

Индий-Кыдатта дайыны Францияның түргүчүлөр аргалында болгаш күзөлдөөгө америк чагырчык бөлүктөр бүүрөөвейн турар болганы-биле мындг анызлыг меделелдер кылары негетине берген. Индий-Кыдатта француз команддалды солунурун аныз-бүрү планнарын америка шериг стратегтеринин шагда-ла көрүп эгелээни барык кымга-даа чажыт эвес деп «Крисчен сайенс монитор» солун бижип турар. Бир эвес Индий-Кыдатта француз команддалды турбаан чүве болза, мында дайыны түргүчүлөр арганы берги дег планнарын чогалдып турарының демдектери база көстүп келген. Ол чүд дээрге, Каттышкан Нациялар Организациязының дузазы-биле азы сонуургалды чурттарның кандыгы-бир бөлүгөлинишкенин тургузарының аргазы-биле чөрүлдээни интернационалчыдарының оралдажышкыны хевирдиг бооп болур.

Индий-Кыдатка тайбыны канчап-даа турган болза доктадып тургузарың чедип алырың күзөп турар бөлүктөр Францияда бар. АКШ-та Женева чөвүлө хуралын эгелгези чедир ону үзеринге белен бөлүктөр бар дээрзин «Нью-Йорк геральд трибун» солун бижип турар.

Индий-Кыдат айтырымы тайбын шиптирлеп таарыштыр дээш Францияда күчүлүг шимчээшкн Вашингтонда күшүг дүүрөөзини хайныктырып турар. АКШ-тың чагырчык бөлүктери Женева чөвүлө хуралы Индий-Кыдатка чүвениң байдалын таарымчалык болдуруптар чадавас боор дээш айымалынып турарлар. Манаа холбаштыр Юнайтед Пресс агентилелинің Вашингтон корреспондентизинин Женева чөвүлө хуралында АКШ-тың сорулгазы болза «Индий-Кыдатка тайбын дугайында Францияның дугуругу алырын шиптиктөөр» болур деп дорт меделелин сагындырарга-ла четчир.

Ооң-биле кады Индий-Кыдатта француз шериглеринин аштарышкыны «европа армиязын» тургузарың нарыкчалдыгып болур дээш Вашингтонда айымалынышкын илеретинип турар. Диеп-Биеп-фу районунда түлчүшкүңнарга хамаарыштыр «Нью-Йорк таймс» солун французтарын ол шивээни ышкыныптар чада чоту камгы үде Барын Европада АКШ-тың чазаның «европанын» камгалал нитилежилгезинин дугайында керээни французтарын күшүг болдуруп бадылаарын чедип алып деп кол сорулгазын» улам-на узамтыктырыптар ийик деп бижип турар.

Америк агресси бөлүктөр Индий-Кыдатка дайыны соксадырынга эвес, а ону калбартырынга сонуургалды деп чүвени фактылар чугаалап турар. Ооң-биле холбаштыр америк пропаганда Женева чөвүлө хуралын таарымча чок байдалга таарыштырар дээш ам безин оралдажып турар. Женева чөвүлө хуралын французтар иделгел-биле, американаар-айымалынышкын-биле магал турар» деп Англияның «Манчестер гардиан» солуну бижип турар. АКШ-тың айымалынышкыны болза, чүгө французтарын эвес, харын Азияның, а ол ышкыш өске-даа чурттарын бүгү улустарының аажок сонуургалды индий-кыдат айтырымын Женевага тайбын шиптирлээринин аргазы бооп болур деп чүве-биле тайылбырлатынып турар.

Азия типтин улустары АКШ-тын

Индий-Кыдатка дайыны өөскүдеринче утланган чимээнишкенирин харагалзап көрүп турар.

Индияда, Индонезияда, Пакистанда болгаш делегейин ол кезинин өске-даа чурттарында миллион-миллион кижилер индий-кыдат керектеринге америк киржилгени соксадырын шыңгы негеп турарлар. Азияга быжыг болгаш үр тайбыны доктадып тургузарыңа чедип болур мындг шиптирлер Женева чөвүлө хуралыңа чедип алдынар боор деп улуг иделгели олар салып турарлар.

«ЕВРОПА АРМИЯЗЫНЫҢ» ДУГАЙЫНДА КЕРЭЭНИ ФРАНЦУЗ УЛУС ХҮЛЭЭВЕЙН ТУРАТ

«Европа армиязының» дугайында керээни күшүг болдуруп бадылаарыңа утур шимчээшкн Францияда хун тудум-на өзүп турар. Керээни күшүг болдуруп бадылаарын түргөлдөп сорулга-биле француз парламентин албадар дээр АКШ-тың оралдажышкыны депутаттарың элээн хөй кезинин күшүг удууламышкыныга таваржып турар. Парламенттен дашкаар, Францияның калбак улус массаларының удууламышкыны улам-на улуг болуп турар.

Ланьельдин чазак «европанын» камгалал нитилежилгезин» тургузар дээш хөй улус чугаалап база париж керээни күшүг болдуруп бадылаар дээш базымнарын кылып келгени билдингир болгай. Бичалза-даа Национал хуралга ол айтырыгы чугаалажып көрүнүч хуну безин мычга чедир - доктаатынмаан. Ооң узамдык чылдаанымы билдингир: француз улус бодунуң чуртунуң национал хамаарышпас эргезин айымыга таарыштырарын болгаш аңа таарышпас эрге-ажыктарың чөспө болурун күзөвейн турарлар.

Чоокта чаа премьер Ланьель биле камгалал министри Плевен «европанын» камгалал нитилежилгезин» болгаш «европа армиязын» тургузарының идеязын улус канчаар көрүп турарың чаа тодаргай барымдааны алганар. Индий-Кыдатка дайыңа өлгөнерге турсаал болдурун чыскаалдык Парижге болуп турганың үзүндө чылганнар ол ийи күрүнө ажилдакчыларың аажок өжүнөшкөк уткааннар. Олар оомырыңай шуут дезип чоруктаанар. Олары «Албанылардан дүңгөр!»; «Европанын камгалал нитилежилгези чок болзун!» деп кыйгылар-биле үзүн.

Ооң-биле холбаштыр Францияга «Жуэниң керээни» талазы-биле болган чорук база тодаргай чижек болуп турар. Маршал Жуэн Осер хоорайга чүве чугаалап тургаш, «европа армиязының» дугайында керээни буруу шаап, Францияның келир үзүңгө ооң айымалыг уружктарын айтып чугаалаан. Ланьельдин чазак аңаа хары кылдыр Жуэни чуртун дээди шериг органдарыңа күүседип турган хүлээлгелеринден дораан хостаан. Ол болза, «европа армиязының» дугайында айтырыгың талазы-биле француз чазактың политиказы чурттуң иштинде деткимчени албай турарын херечилеп турар массалыг удууламышкының болдурун.

Жуэн «европанын» камгалал нитилежилгезинге» болгаш «Европа армиязынга» утур үнүң көдүргөс карачагыс француз шериг албанын эвес-ле болгай. Мырындай чаз шак-ла мындг удууламышкыны элээн хөй бөлүк генералдар база кылган, оларның аразында Тузе де Вилье, Пешо, Трикон-дию, Антуан болгаш оон-даа өскөлөр бар. «Керээни күшүг болдуруп бадылаарың төрөөн чуртка удуу кем-буруулуг үүлгөдиг болур ийик» деп олар парламенттин депутаттарыңа чоруктан чагызаныңа меделгээнер. Бидиг түрбүчө Францияның чогуур бөлүктери париж керээни күшүг болдуруп бадылаарын чедип алып дээр оралдажышкыны соксатпайн турарлар. БИлангыя католиктер («улустуң национал шимчээшкенин») партиязының удуругу чүтүкүлери керээни күшүг болдуруп бадылаарын оралдажып турар. Ол партияның парламент бөлүңүң дарганың оралакчызы Робер Бише бир эвес чазак «европа армиязының» дугайында парламентке саналонаалдары аждарын түргөлдөтөс болза, партияның май 27-де ажиттырар сьездизи чазактың составында

Д. БОЧАРОВ.

үерин бодунуң министрлеринден негээр апаар деп чоокта чаа коргудушкунуң меделел кылып турган.

Социалист партияның удуругу-газы база мындг турушту ээлеп турар. Ооң удуругулары онза сьездизинге белеткенмишаан, сьезд «европа армиязын» тургузарының принциптерин чүгө чүүлдүг деп көөр эвес, харын социалист депутаттарга париж керээни күшүг болдуруп бадылаарын хүлээдир ужурул деп ажы-биле меделеп турарлар. Бичалза-даа хөй-хөй социалистер аңаа шиптирли-биле удууламып турар. Жюль Мок биле Даниэль Мейер баштаан социалист партияның кескү бөлүк ажилдакчылары «европа армиязының» дугайында айтырыгы шиптирлеп турарының үзүндө Национал хуралдың депутаттары социалистерге бадылаашкын чурумун албадар дээр удуругуларын оралдажышкыныга удууламып турган брошюралары үндүргөн. 105 депутат социалистерин 59-зу брошюруга ат салганар. Айткан керээни күшүг болдуруп бадылаарың дугайында хоойлу төлөвилени чугаалажып көөрү-биле чоокта чаа Национал хуралдың даштыкы керектер комиссиязының хуралы болган. Комиссия кандыг-даа тодаргай шиптирли чедип албаан, чүгө дээрге, кижилерин хөй кезин «европа армиязын» тургузарының планнарын таарымча чок көрүп турарын илереткенер.

«ЕВРОПА АРМИЯЗЫ» ФРАНЦИЯНЫҢ АЙЫЛ ЧОК ЧОРУНГА ШУУТ КИЖАНЫГ ДЕП ЧҮВЕНИ ФРАНЦУЗ ХӨЙ-НИТИ БҮЗҮР КӨРҮП ТУРАТ. ПАРИЖ КЕРЭЭНИГЕ УДУУЛАНЫШКЫН УЛАМ-НА КҮЧҮЛҮГ БОЛГАШ МАССАЛЫГ БОЛУП БАР ЧЫДАТ.

Апрельдин баштайгы хүннеринде Японияның буддийги организациязының инициативазын өзугаар чылдырган, пацифистерин Бүгү-делегей конференциязының хуралы Токиого болуп эрткен. Конференцияның ажилыңа 18 чурттарын шажыңы бөлүктөрүнүн 200 хире төлөзөкчилери киришкен.

Кыдат Улус Республиканың буддийги ассоциациязының төлөөлери Токиого барып шыдавааннар, чүгө дээрге, япон эрге-чагыргалар оларга инаар баар чөпшээрелди бербээнер. Конференцияже чоруктан бичжинде кыдат буддийжилеринин бижээни болза: «Тайбынга ынакшылды бүгү кижилерин хүлээлгези Азияга тайбыны камгалалың болгаш Женева чөвүлө хуралын чедипкиниң чылдырарының эрге-ажыктарыңа таарыштыр ажилдаары болур. Японияның тайбынга ынакшылды бүгү кижилери болгаш силерниң конференциялар ону деткир дээрзинге идегеп тур бис».

Токиода конференция хуралдарының киржикчилери тайбын болгаш улустарын айыл чок чоруу дээш демисел-биле холбашкан айтырыларын чугаалажып көргөн. Олар хүлээп алган резолюциязыңа Индий-Кыдатка болгаш Кореяга тайбын таарыштырылганы негеп, атомнуг чөспөти ажиллаарыңа шиптирли-биле удууламып, бүгү делегейге тайбын хандарының эрге-ажыктарыңа таарыштыр калы ажилдаарыңа боттарың бөленини дугайың меделгээнер.

Конференцияның ажилыңа япон хөй-ниитинин улуг сонуургалдын барымдалааш, ооң киржикчилери боттарың хуралдарын Японияның өске хоорайларыңа база үргүчүлээрин шиптирлээр. Конференцияның ажилы апрель 22-ге чедир үргүчүлээр болгаш доозулган соода бодунуң негеделерин Женева чөвүлө хуралыңа чорудар.

Пацифистерин Бүгү-делегей конференциязын чылдырганы улустар аразыңа душкүрүлүг чоруктарын чавырдылар дээш, тайбыны камгалар болгаш быжыглар дээш күчүлүг шимчээшкени яны-бүрү бөлдөлдөрүн чаа миллион-миллион кижилерин каттыжып кирип турарының тодаргай херечилели болуп турар.

Тайбынның Бүгү-делегей чөвүлениң бюрозунуң чоокта чаагы шиптирлерин тайбын дээш шимчээшкени улам ынай калбартырыңа кайгамчык улуг ужуу-дузалык болуп турар. Ол шиптирлер агресси күштерин чимээнишкениринге удуу улустар аразының бүгү айтырыгыңа тайбын таарыштырар дээш, улустарын демократтыг калы ажилдажылазы дээш демиселче тайбын талаакчыларын мобилизастап турар.

Д. БОЧАРОВ.

СЭКП-ниң төлөөлериң Берлинден СССР-же ээп келгени

Совет Эвилелинің Коммунист партиязының төлөөлери СЭКП ТК-ны Президиум кезигүү. СССР Эвилелинің Министрлер Чөвүленинің Даргазының Оралакчызы эш А. И. Микоян, СЭКП ТК-ның секретары эш М. А. Сулов, «Правда» солунуң кол редактору эш Д. Т. Шепилов, эш А. А. Смирнов олар Германияның Социалист чыгыс-ай партиязының дөрткү сьездизинге чораш Берлинден Москваже ээп келгенер.

(СЭТА).

Совет Эвилели болгаш Кыдат Улус Республика-биле Японияның садыгларың кызыгаарларыңа удуу

ШАНХАЙ. Японияның радиоузунуң меделеп турарың өзугаар алырга, 1953 чылдын апрельден бо чылдын мартка чедир үде Японияның даштыкы садыгың садыгыңа дугайында түңкөл саннары Японияның сая министествовоу чарлаан.

Министествовоңуң меделелден кестүп турары болза, Японияның даштыкы садыг балансының когаралдыг чоруу дайын сөөлүдеги үениң эң бедик саны 1263 миллион доллар четкен.

Япон парламентинин минип бижи турары болза, Японияның даштыкы садыг балансының ол хире таарымча чок байдалы болза, АКШ-тың чазаның албадаашкыны өзугаар Японияның Совет Эвилели болгаш Кыдат Улус Республика-биле садыглыгыңыңа кызыгаарлаашкыны чедип турар.

Чоокта чаа Саппоро хоорайга Японияның сая болгаш үлетпүр бөлүктөрүнүн төлөзөкчилеринин хөй киж киришкн чуралы болган. Ол хуралга Совет Эвилели-биле болгаш Кыдат Улус Республика-биле садыгың калбартырын кыйгырып турар резолюцияны үндүргөн.

(СЭТА).

Француз солуннар Индий-Кыдатка дайын чорудулазыңа америк киржилгези дугайында

ПАРИЖ. «Фигаро» солунуң меделеп турарың өзугаар алырга, Бракки Чөвн-чүкте америк базаларда турар «бүгү ужуу-чуул материалдарын» Индий-Кыдатке чедипкини дугайында дужалды АКШ-тын камгалал министрествовоу үндүргөн.

Ол-ла солунуң Сайгондан меделеп турары болза, Филиппин ортудуктардан «В-26» болгаш «Данота» деп хевирлерин америк бомбардировщиктери Индий-Кыдатка келген.

Индий-Кыдатка француз команддал болгаш америк төлөзөкчилер вьетнам улуска удуу дайынче Индий-Кыдаттын чурттарының улустарын кириери-биле хемчеглерин ап турар.

«Комба» солунуң болгаш өске-даа солуннарның меделеп турарың өзугаар алырга, апрель 8-те «Комбаның хааны» Нородом Слупук Кхмерин чоңунуң «бүгү-ниити мобилизациязының» дугайында дужал үндүргөн. Францияның Индий-Кыдатка генерал комиссары Дежан-биле, Бракки Чөвн-чүкте француз чөспөкти күштеринин кол командлакчызы генерал Наварр-биле база Бао Дайның чанында Сайгондан тускай чедип келген америк элчин Дональд Хит-биле Кхмерин чалча эрге-чагыргазының чугаалажышкынының соода бо шиптирлин үндүргөн.

(СЭТА).

Египеттин даштыкы керектер министринин меделели

ПАРИЖ. Франс Пресс агентилели Каир радиозунуң меделээниң үндөзлөш Египеттин даштыкы керектер министри Фаззинк меделелин дамчыткан. «Египет улус болгаш Египеттин чазак атомнуг бомбаны хоругдаары дээш шиптирлиг демисежил турар» деп ол меделеле чугаалап турар.

Каттышкан Нациялар Организациязының атомнуг чөспөти шуут хоругдаарынче утланган чүүлдеринге хамаарыштыр Египет бодунуң күженишкенирин үргүчүлээр деп Фази айтыкан.

(СЭТА).

Польша биле Индияның аразында бараан солчурун калбартканы

ВАРШАВА. Польша биле Индияның аразында бараан солчурун чыл хуусаалыг чаа калбак даңзын чоокта чаа Делиге дугурушкан деп Варшавада меделеп турар. Польша болза, Индияга машиналарын болгаш үлетпүр дериглерин, демир оруктуң шимчээр составтарын, станоктарын, химикалдарын, будуктарын,

формациетиг үлетпүрүң кылыгың болгаш өске-даа үлетпүр баарыңарын бээр.

Индия болза, руданы, алгы-кештерин, алгы эттээринге херектиг ажыңдарың, үнүш үзүн, хөөсөң, өстү, тапкыны Польшага бээр.

(СЭТА).

«Бразилияның национал хосталгазы дээш» конференция

МОНТЕВИДЕО. Бразилияның «Импrensa популар» солунуңуң дындаып турарың өзугаар алырга, Рио-де-Жанейрода парламенттин бразил ассоциациязының бажымында яны-бүрү политиктиг улганышкыныңа болгаш чоңунуң яны-бүрү кезектерин төлөзөөн хөй-ниитинин көскү ажилдакчыларының инициативазы-биле чылдырган «Бразилияның национал хосталгазы дээш» конференция ажиттыган.

Ол конференцияны чыдырар дугайында саналы 255 сенаторлар, федералдыг конгресстин депутаттар палатасының болгаш штаттарын хоойлужудуга хуралдарының кезигүүнү, 200 ажы муниципалдыг чөвүлелдер, 176 үлетпүр ээсир, студентилер шимчээшкенин 125 удуругулары, профессорларның 147 удуругулары, 10 префектор, хостуң профессионалының 225 төлөзөкчилери, кижиниң эргелерин камгаларың бразил ассоциациязы, Бразилияның ажилчы чоңнар конфедерациязы, студентилеринин национал эвилели, бразил аныктыр эвилели болгаш өске-даа хөй-хөй организациялар деткээни.

Конференция ажиттынарының бүүдүүнде яны-бүрү политиктиг партияларга хамааржып турар Бразилияның федералдыг конгресстинин 26 депутаттары конференцияны деткириниң меделелин чарлааннар. «Амгы үде боттарының төрөөн чуртун экономика талазы-биле хостуң, тускай хамаарышпас, чөкөткөлип турар болгаш делегейин бүгү улустарының аразыңа хүндүткөлдү ажылап турар чурт болурун көрүсөп турар бүгү бразилдерин деткимче-

зин конференция ап турар» деп меделеле чугаалап турар. Муниципалитеттеринин болгаш штаттарын бөлөкөл конференцияларыңа болгаш хуралдарыңа чогуу турган, Бразилияның барык штаттарыңдан чүс-чүс төлөзөкчиде конференцияның ажилында кирип турар.

Федералдыг конгресстин депутат палатасының кезигүү Виейра де Мело конференцияны ажиткан. Национал хосталга дээш демиселди күштелдиреринче ол бразил улусту кыйгырган.

Бразилияда тресчилери тергилеп, чурттуң амыдыралының бүгү адырларынче улам-на ханылап кирип турар америк империалистерге удуу шуудуру демиселди чорударының эргежок чугулазын генерал Эдгар Буксаум бодунуң чугаазыңа айткан. Ам Бразилияга болур деп турар сонгулдарың ужуу-дузазын демделгээш, чоң Бразилияның хосту чоруу дээш демисежил шыдаар кандидаттарын сонгуур дээш бадылаашкын эргезин ажиллаар ужурул деп ол чугаалаан. «Национал хосталга дээш демиселдин эвилели» Бразилияга тургузарын Буксаум саналдаан.

«Национал хосталга дээш» конференцияны чылдырганы-биле холбаштыр негтерээн шимчээшкн Бразилияның национал эрге-ажыктарын камгалары-биле болуп келген бүгү шимчээшкенирин иштинден эне-калбак негтередиг болуп турарын «Импrensa популар» солун редакция чүүлүнде бижип турар.

(СЭТА).

Шидыраага делегейинч бирги чери дээш

Апрель 10-да П. И. Чайковский аттыг концерт залыңа шидыраа талазы-биле делегейинч бирги чери дээш маргалдааны он ийги салышкыны болган. Агы-биле Ботвинник ойнаан.

38-ки көшке Смыслов бодун уттурган деп санаан. Маргалдааның саны 6:6 апарган. Даразыдагы 13-кү салышкын апрель 13-те болган.

(СЭТА).

Бут бөмбүүңге чурттуң бирги чери дээш

БАКУ. Апрель 10-да республиканың И. В. Сталин аттыг стадионуңа бут бөмбүүңүң талазы-биле ээлчеглиг маргалдаа болган. Аңаа «Спартак» (Москва) биле «Торпедо» (Горький) ужурашкан. Ону москвалыларның тилелгези-биле 4:1 саныг болган.

Киевтин «Динамо» ойнаан. Маргалдаа Киев динамочуларының тилелгези-биле 1:0 саныг болуп доозулган.

КУИЫШЕВ. «Зенит» (Ленинград) болгаш «Крылья Советов» (Куйбышев) командаларының аразыңа, бут бөмбүүңүң, талазы-биле чурттуң бирги чери дээш маргалдаа болган.

Маргалдаа «Крылья Советов» команданың тилелгези-биле 3:0 саныг болуп доозулган.

(СЭТА).

Харысалгалыг редакторнуң оралакчызы М. Н. ЛЮНДУП.

Кинопрокаттын Тыва конторызы Областың экраннарынче

«Бракки гаваньда» деп роман өзугаар кылган

КОМАНДИР КОРАБЛЯ

деп өнүүг уран-чечен фильмин үндүргөн. Ону Киевтин киностудиязыңа бүдүргөн.